

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

आचार्य दोंदे मार्ग, परळ, मुंबई-४०० ०१२

छत्तीसावा वार्षिक अहवाल

२००९-२०१०

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

संचालक मंडळ

अध्यक्ष

डॉ. आर. डी. बापट

व्यवस्थापकीय संचालक

श्री. प्रकाश साबदे

संचालक

श्री. टी.सी. बेंजामिन

श्री. इक्बालसिंग चहल

श्रीमती सीमा व्यास

डॉ. पी. एच. शिनगारे

डॉ. अभय चौधरी

डॉ. सुनील गुप्ता

डॉ. (मिसेस) सुषमा चाफळकर

डॉ. जयेश बेल्लारे

श्री. प्रदीप आचरेकर

कंपनी सचिव

श्री अजय कुमार चोप्रा

लेखापरिक्षक

मेसर्स एम. जी. बी. आणि कं.

सनदी लेखापाल, मुंबई

बँकर्स

कॅनरा बँक, परळ शाखा

बँक ऑफ इंडिया, परळ शाखा

नोंदणीकृत कार्यालय

हाफकिन संस्थेचे आवार,

अचार्य दोंडे मार्ग, परळ, मुंबई-४०० ०१२

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

नोटीस

स्थगित झालेली छत्तीसावी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

या द्वारे नोटीस देण्यात येत आहे की, हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादितची स्थगित झालेली ३६वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा महामंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय, हाफकिन संस्थेचे आवार, आचार्य दोंदे मार्ग, परळ, मुंबई- ४०० ०१२ येथे बुधवार दिनांक १७ ऑक्टोबर, २०१२ रोजी दुपारी १.०० वाजता खालील कामकाजासाठी भरेल. :-

सर्वसाधारण कामकाज

१. ३१ मार्च २०१० रोजी संपलेल्या वर्षाचा ताळेबंद आणि त्याच तारखेस संपलेल्या वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक आणि त्यावरील संचालक मंडळाच्या व लेखापरिक्षकांच्या अहवालावर विचार करणे व स्वीकृत करणे.

संचालक मंडळाच्या आदेशावरून

मुंबई

दिनांक : १७ ऑक्टोबर, २०१२

नोंदणीकृत कार्यालय :

हाफकीन संस्थेचे आवार,

आचार्य दोंदे मार्ग,

परळ, मुंबई - ४०० ०१२.

अजय कुमार चोप्रा

कंपनी सचिव

टीप : सभेत उपस्थित राहण्याचा व मतदानाचा हक्क असलेल्या कोणत्याही सदस्याला त्याच्या वतीने हजर राहण्यासाठी व मत देण्यासाठी प्रतिनिधी नियुक्त करण्याचा हक्क आहे आणि असा प्रतिनिधी महामंडळाचा सभासद असलाच पाहिजे असे नाही.

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

नोटीस

स्थगित झालेली छत्तीसावी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

या द्वारे नोटीस देण्यात येत आहे की, हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादितची स्थगित झालेली ३६वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा महामंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय, हाफकिन संस्थेचे आवार, आचार्य दोंदे मार्ग, परळ, मुंबई- ४०० ०१२ येथे शुक्रवार दिनांक ७ जानेवारी, २०११ रोजी दुपारी १.३० वाजता खालील कामकाजासाठी भरेल. :-

सर्वसाधारण कामकाज

१. ३१ मार्च २०१० रोजी संपलेल्या वर्षाचा ताळेबंद आणि त्याच तारखेस संपलेल्या वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक आणि त्यावरील संचालक मंडळाच्या व लेखापरिक्षकांच्या अहवालावर विचार करणे व स्वीकृत करणे.

संचालक मंडळाच्या आदेशावरून

मुंबई

दिनांक : ७ जानेवारी, २०११

नोंदणीकृत कार्यालय :

हाफकीन संस्थेचे आवार,

आचार्य दोंदे मार्ग,

परळ, मुंबई - ४०० ०१२.

अजय कुमार चोप्रा

कंपनी सचिव

टीप : सभेत उपस्थित राहण्याचा व मतदानाचा हक्क असलेल्या कोणत्याही सदस्याला त्याच्या वतीने हजर राहण्यासाठी व मत देण्यासाठी प्रतिनिधी नियुक्त करण्याचा हक्क आहे आणि असा प्रतिनिधी महामंडळाचा सभासद असलाच पाहिजे असे नाही.

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

नोटीस

छत्तीसावी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

या द्वारे नोटीस देण्यात येत आहे की, हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित ची ३६वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा महामंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय, हाफकिन संस्थेचे आवार, आचार्य दोंदे मार्ग परळ, मुंबई-४०० ०१२, येथे शुक्रवार, दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१० रोजी दुपारी ०१.३० वाजता खालील कामकाजासाठी भरेल. :-

सर्वसाधारण कामकाज

१. ३१ मार्च २०१० रोजी संपलेल्या वर्षाचा ताळेबंद आणि त्याच तारखेस संपलेल्या वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक आणि त्यावरील संचालक मंडळाच्या व लेखापरिक्षकांच्या अहवालावर विचार करणे व स्वीकृत करणे.

संचालक मंडळाच्या आदेशावरून

मुंबई

दिनांक : ३१ डिसेंबर, २०१०

नोंदणीकृत कार्यालय :

हाफकीन संस्थेचे आवार,

आचार्य दोंदे मार्ग,

परळ, मुंबई - ४०० ०१२.

अजय कुमार चोप्रा

कंपनी सचिव

टीप : सभेत उपस्थित राहण्याचा व मतदानाचा हक्क असलेल्या कोणत्याही सदस्याला त्याच्या वतीने हजर राहण्यासाठी व मत देण्यासाठी प्रतिनिधी नियुक्त करण्याचा हक्क आहे आणि असा प्रतिनिधी महामंडळाचा सभासद असलाच पाहिजे असे नाही.

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत व्यवसाय)

संचालक मंडळाचा अहवाल

हाफकिन जीव-औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित सभासदांस,

१. कंपनीच्या ३१ मार्च २०१० ला संपलेल्या वर्षाचा ३६ वा वार्षिक अहवाल आणि त्याच्यासोबत त्या वर्षाची लेखापरिक्षित हिशेब पत्रके, सांविधिक लेखा परिक्षकांचा अहवाल आणि १९५६ च्या कंपनी कायद्याच्या कलम ६१९(४)अन्वये द्यावयाचे भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षकांचे त्यावरील भाष्य हे सादर करण्यास तुमच्या संचालकांना आनंद होत आहे.

२. आर्थिक फलनिष्पत्ती :

३१ मार्च २०१० ला संपलेल्या वर्षाची आर्थिक फलनिष्पत्ती मागील वर्षाशी तुलना करून खाली दाखवण्यत आली आहे :-

(रु. लाखात)

	२००७-२००८	२००८-२००९	२००९-२०१०
अ. विक्री	८८९८	२६०९	१६५१७
ब. करपूर्वक नफा/(तोटा)	१०२	(५६७)	७३५
क. निव्वळ नफा/(तोटा)	५८	(५८०)	४८१

३. विक्री उलाढाल :

सन २००९-२०१० मध्ये कंपनीने आता पर्यंतची विक्रमी वार्षिक रु. १६५१७ लाखाची उलाढाल गाठली (गतवर्षी रु. २६०९ लाख एवढी उलाढाल होती) व या पूर्वे कंपनीला रु. ५८० लाख एवढा निव्वळ तोटा झाला. गत वर्षीच्या तुलनेने रु. ४८१ लाख एवढा निव्वळ नफा नोंदविला.

विक्री उलाढालीचे तुलनात्मक आकडे खालील प्रमाणे देण्यात आले आहेत :-

(रु.लाखात)

उत्पादने	२००७-२००८	२००८-२००९	२००९-२०१०
अ. लसी	८३१४	२०७९	१६००१
ब. रक्तजल	२९५	१३८	११
क. शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे	३	---	--
ड. मौखिक द्रव्य	६३	---	--
इ. फार्मा व इतर (गोळ्या व कॅप्सुल्स) संख्या	२२३	३९२	५०५
एकूण	८८९८	२६०९	१६५१७

४. उत्पादन

३१ मार्च २०१० ला संपलेल्या वर्षात रू. १७५२७ लाख (मागील वर्षी रू. २५५२ लाख) उत्पादन गाठण्यात आले. उत्पादनाचे तुलनात्मक आकडे पुढे देण्यात आले आहेत :-

(नग लाखात)

उत्पादने	२००७-२००८	२००८-२००९	२००९-२०१०
अ. लसी (मि.ली.)	२५३.२३	५३.५६	३४२.३०
ब. रक्तजल (मि.ली.)	१२.५२	५.५४	०.११
क. शिरेतुन द्यावयाची द्रावणे (मि.ली.)	४.६७	---	---
ड. मौखिक द्रव्य (लिटर)	०.१८	---	---
इ. फार्मा व इतर (गोळ्या व कॅपसुल्स) (संख्या)	२९५.०१	---	२२

५. निर्यात

अधिक निर्यात उलाढाल करण्यावर तसेच खाजगी व्यापारात कंपनीच्या उत्पादनाची विक्री करणे यावर आणखी भर देण्यात येत आहे.

६. सामाजिक जबाबदा-या

मानवजातीच्या सेवेकरिता आरोग्य संवर्धन क्षेत्रात कंपनीची सामाजिक बांधिलकी असल्यामुळे महामंडळाने उच्च दर्जाच्या जीवरक्षक लसी, रक्तजल व इतर उत्पादने सामान्यांना परवडतील अशा किंमतीत उपलब्ध करून दिली. केंद्र शासनाच्या पल्स पोलिओ निर्मुलन कार्यक्रमांतर्गत वेळेवर पुरेशा प्रमाणात पोलिओ लस पुरवून महामंडळाने आपला महत्वपूर्ण हातभार लावला आहे.

७. राखीव व शिल्लक निधी

३१ मार्च २०१० ला एकत्रित राखीव व शिल्लक निधी रू. १९३१ लाखाचा होता. ३१ मार्च २००९ ला तो रू. १५७२ लाख होता. महामंडळाचे निव्वळ मूल्य ३१ मार्च २०१० ला रू. २८०२ लाख आहे. ३१ मार्च २००९ ला ते रू. २४४३ लाख होते.

८. गुणवत्ता आश्वासन

फक्त उत्तम दर्जा असलेल्या औषधांचे उत्पादन व विक्री करणे ज्यातून ग्राहकांना समाधान मिळेल अशा प्रकारचे धोरण महामंडळाने चालू ठेवले आहे. या साठी प्रयत्न मजबूत करण्याच्या दृष्टिने आवश्यक त्या चांगल्या उत्पादनाच्या पध्दती (जी.एम. पी.) च्या बाबतीत आवश्यक स्तर गाठण्यासाठी महामंडळाने स्वतंत्र गुणवत्ता आश्वासन विभागाची स्थापना केली आहे.

९. मानव संसाधन

३१ मार्च २०१० ला महामंडळात कर्मचा-यांची संख्या ४७६ होती. त्यात ८२ अधिकारी होते. ३१ मार्च २००९ ला हीच संख्या ४७६ होती. त्यात ८२ अधिका-यांचा समावेश होता.

१०. कामगार संबंध

अहवाल वर्षात व्यवस्थापन आणि कामगार याचे संबंध अत्यंत जिद्दाळ्याचे व समाधानकारक होते.

११. कामगार कल्याण

आढावा घेतलेल्या वर्षात महामंडळाने कामगारांना त्यांच्या वैद्यकीय खर्चाची भरपाई, अर्थ सहायित उपहारगृह, धुलाई भत्ता, उपदान, पाल्यासाठी शैक्षणिक भत्ता, शिष्यवृत्ती इ. कामगार कल्याणाच्या गोष्टी चालू ठेवल्या.

१२. अनुसूचित जाती/ जमाती व इतरांचे प्रतिनिधित्व

एकूण कर्मच्या- यांच्या संख्येमध्ये अनुसूचित जातीची टक्केवारी १६% होती आणि अनुसूचित जमाती, भटक्या विमुक्त जमाती व इतर मागास वर्गीयांचे प्रमाण १३% होते.

१३. प्रशिक्षण व विकास

मानव संसाधनाच्या विकासास महामंडळ अधिक महत्व देते. कर्मचा-यांच्या वर्तणुकीत, तांत्रिक व व्यवस्थापकीय कौशल्यात सुधारणा करण्याच्या दृष्टिने महामंडळात कार्यसत्रे भरविण्यात आली. तसेच बाहेरील संस्थानीही आयोजित केलेल्या प्रशिक्षण कार्यक्रमात निरनिराळ्या कर्मचा-यांना पुरस्कृत करण्यात आले.

१४. कर्मचा-यांचा तपशील

कर्मचा-यासंबंधी १९५६ च्या कंपनी कायद्याच्या कलम २१७(२अ) तसेच कंपनी (कर्मचा-यांचा तपशील) नियम १९७५ अनुसार वेळोवेळी द्यावयाची माहिती निरंक आहे.

१५. उपकंपनी संबंधी माहिती

१९५६ च्या कंपनी कायद्याच्या कलम २१२ अनुसार महामंडळाची उपकंपनी हाफकिन अजिंठा फार्मास्युटिकल्स लि. संबंधीची माहिती आपल्या ताळेबंदा सोबत जोडली आहे.

१६. संचालक

- १६.१) सर्वश्री श्री. टी. सी. बॅन्जामीन, डॉ. सुनिल गुप्ता आणि श्रीमती सीमा व्यास यांची महामंडळाच्या संचालक मंडळावर संचालक म्हणून झालेल्या नेमणूकीबद्दल महामंडळ त्यांचे स्वागत करीत आहे.
- १६.२) श्री. जे. के. बंधीया आणि डॉ. एच. जी. ब्राह्मणे महामंडळाच्या संचालक पदावरून निवृत्त झाले.

१७. उर्जा बचत, तंत्रज्ञानाचे समावेशन, विदेशी चलनातील मिळकत व खर्च

उर्जा वापरावरील बंधनाची कडक अंमलबजावणी करण्यासाठी पुरेशी उपाययोजना करण्यात आलेली आहे. त्यासाठी उर्जा वापराच्या स्तरावर देखरेख करण्यात येते. त्यामुळे फ्लॅटच्या सर्वसाधारण वीज घटकामध्ये सुधारणा होते. कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम २१७(१) (ई) तसेच त्यासोबत वाचल्या जाणा-या कंपनी (संचालक मंडळाच्या अहवालात उघड करावयाची माहिती) अधिनियम १९८८ अंतर्गत देणे आवश्यक असलेली उर्जेचा वापर, तंत्रज्ञान, सामावून घेणे आणि विदेशी चलनाचा वापर व मिळकत ह्या विषयांची

अहवालाच्या जोडपत्र -१ मध्ये देण्यात आलेली आहे.

१८. संचालकांच्या जबाबदारीचे निवेदन

कंपनी कायदा १९५६ मध्ये समाविष्ट केलेल्या कलम २१७(२ए)नुसार देणे आवश्यक असलेल्या माहिती संबंधी तुमचे संचालक खात्री देतात की ;

- १) वार्षिक हिशेब तयार करताना, लागू असलेली लेखांकन पद्धतीचे वेळोवेळी पालन केले गेले असून महत्वाच्या बदलासंबंधी स्पष्टीकरणे देण्यात आलेली आहेत;
- २) त्यांना लेखांकनासंबंधी अशी धोरणे मिळाली आहेत आणि ती सातत्याने लागू केली आहेत व निर्णय घेतले आहेत ते सर्व यथायोग्य व दूरदर्शी आहेत. त्यामुळे कंपनीच्या आर्थिक वर्ष अखेरीस व कंपनीचा नफा तोटा पत्रकात ते कंपनीचे सत्य व रास्त चित्र दर्शवितात.
- ३) कंपनीच्या मालमत्तेचे संरक्षण करण्यासंबंधी, तसेच आर्थिक घोटाळे व इतर अनियमितता रोखण्यासाठी, कंपनी कायदा, १९५६ मधील तरतुदीनुसार त्यांनी पुरेसे लेखांकन अभिलेख ठेवण्यासंबंधी योग्य व पुरेशी काळजी घेतली आहे.
- ४) त्यांनी वार्षिक हिशेब हे चालू असलेला धंदा लक्षात ठेवून तयार केले आहेत.

१९. सुरक्षा व पर्यावरण

कर्मचा-यांमध्ये सुरक्षा आणि पर्यावरण संबंधीची जाणीव वृद्धिंगत केली जात आहे.

२०. चांगली उत्पादन प्रणाली

वाढत्या स्पर्धात्मक व बाजारपेठेप्रमाणे होणा-या आर्थिक परिस्थिती उद्भवलेल्या आव्हानांना परिणामकारक तोंड देण्यासाठी, “चांगल्या वस्तुनिर्मितीच्या जागतिक आरोग्य संघटनेने मानवास” अनुरूप अशा वस्तुनिर्मितीच्या सुविधा अधिक चांगल्या पातळीवर आणण्यावर जास्त भर देण्यात आला आहे. कंपनीच्या मौखिक बालपक्षाघात लसीच्या (OPV) उत्पादन संयमास संयुक्त राष्ट्रांच्या मानकाचे प्रमाणपत्र यापूर्वीच प्राप्त झाले आहे. तसेच प्रतिविष व रक्तजल विभागाचे शेड्यूल-एम्. मानकांप्रमाणे नुतनीकरण पूर्ण झाले आहे. औषध निर्माण विभागातील कॅप्सूल व गोळ्या प्रकल्पाचे काम प्रगतीपथावर आहे.

२१. नवीन प्रकल्प

२१.१ DPT उत्पादन पद्धतीसाठी UN ची मान्यता तसेच नविन काही समाजउपयोगी लसी तयार करण्यासाठी पद्धती अमलात आणण्याचे प्रस्तावित आहे.

२२. लेखापरिक्षक

२२.१) भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी ३१ मार्च २०१० रोजी संपलेल्या वर्षासाठी तुमच्या महामंडळाचे लेखापरिक्षक म्हणून मे. एम.जी.बी. एन्ड कंपनी, सनदी लेखापाल यांची नेमणूक केली. तुमच्या महामंडळाच्या ३६ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या शेवटी ते निवृत्त होतील.

२२.२) वैधानिक लेखापरिक्षकांनी आपल्या दि. ३ ऑगस्ट २०१२ च्या अहवालात जी निरीक्षणे नोंदविलेली आहेत त्यास व्यवस्थापनाने दिलेली उत्तरे जोडपत्र - २ मध्ये दिलेली असून ती या अहवालाचा भाग म्हणून मानण्यात येतात.

२२.३) भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम ६१९(४)च्या अंतर्गत महामंडळाच्या ह्या वर्षाच्या लेख्यांवर काहाही भाष्य केलेले नाही. ह्या संबंधीचे निवेदन ३१ मार्च २०१० च्या जोडपत्र - ३ मध्ये दिलेले आहे.

२३. कृतज्ञता व आभार

२३.१) केंद्र शासनाने तसेच राज्य शासनाने वेळोवेळी महामंडळास जो सातत्याने आधार दिला व मार्गदर्शन दिले त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे विषयी कृतज्ञता व्यक्त करू इच्छिते.

२३.२) भारताचे नियंत्रक व महालेखापरिक्षक, सांविधिक लेखापरिक्षक, परिव्यय लेखापरिक्षक, कर लेखापरिक्षक व अंतर्गत लेखापरिक्षक यांनी ज्या बहुमोल सूचना महामंडळास दिल्या व जे सहकार्य दिले त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे मनःपूर्वक आभारी आहे.

२३.३) कॅनरा बँक व बँक ऑफ इंडिया यांनी महामंडळास जे आर्थिक पाठबळ दिले त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे आभारी आहे.

२३.४) महामंडळाचे देशातील व परदेशातील बहुमोल ग्राहक व पुरवठादार यांनी आम्हांस जे सहकार्य दिले व महामंडळावर जो विश्वास दाखविला त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे आभारी आहे व असेच सहकार्य ते यापुढेही देतील अशी आशा व्यक्त करण्यात येत आहे.

२३.५) महामंडळातील विविध स्तरावरील कर्मचाऱ्यांनी कामात जी उच्च समर्पण भावना व चिकाटी दाखविली ज्यामुळे अहवाल वर्षात महामंडळाची सर्वांगीण प्रगती झाली त्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे अत्यंत आभारी आहे.

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

मुंबई

दिनांक : २४ ऑगस्ट, २०१२

नोंदणीकृत कार्यालय :

हाफकीन संस्थेचे आवार,

आचार्य दोंदे मार्ग,

परळ, मुंबई - ४०० ०१२.

डॉ. आर. डी. बापट

अध्यक्ष

संचालकांच्या अहवालाचे जोडपत्र - १

कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम २१७ (१) (ई) तसेच कंपनी अधिनियम १९८८ नुसार संचालक मंडळाच्या अहवालातील उघड करावयाची माहिती अधिनियम १९८८ खाली देणे आवश्यक असलेली माहिती उर्जाबचत

- अ) उर्जा - बचतीसंबंधी केलेली उपाययोजना जेथे शक्य आहे तेथे अंदाजे ८० टक्के कार्य क्षमता असलेली पूर्ण स्वयंचलित आई. ए. ई. सी. पॅकेज टाईप बायलर बसविले आहेत.
- ब) उर्जेचा वापर कमी करण्यासाठी अतिरिक्त गुंतवणूक मे. मिटकॉन यांचे तर्फे उर्जा लेखा परिक्षण केले आहे. त्यांनी केलेल्या अल्पकालीन सूचनांची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. 2 MVA HT स्वतःचे सब स्टेशन उभारून घरगुती बीज वापर दर अमलात आणण्याचे ठरविण्यात आले आहे. वर अ आणि ब मध्ये उल्लेख केलेल्या उपाय योजनेमुळे विजेचा वापर काही अंशी कमी झालेला आहे.
- क) उर्जेचा वापर कमी करण्यासाठी वर उल्लेख केलेल्या (अ) व (ब) मधील उपाय योजनांचा परिणाम व परिणामी मालच्या उत्पादनाच्या मूल्यावर झालेला परिणाम
- ड) जोडपत्रातील अनुसूचित उल्लेख केलेल्या फॉर्म ए मधील अनुसूचित उद्योगधंद्यात उत्पादनाच्या एका युनिटसाठी उर्जेचा वापर. ---

		चालू वर्षी २००९-२०१०	मागील वर्षी २००८-२००९
वीज	युनिट (हजारात)	२२९१.४५४	१५४२.७२०
(खरेदी केलेली)	एकूण मूल्य (रु.०००)	१६८४६.३०७	१३५८९.४४७
	मूल्य/युनिट (रु.)	७.३५	८.८९
इंधन तेल	वापर किलोलिटर (कि.लि.)	११०.८९	१०८.१२
	एकूण मूल्य(रु.०००)	३१६७.०३	३३४४.८९
	सरासरी दर रु.	२८५६०	३०९३६

तंत्रज्ञानाचे समावेशन :

- इ) जोडपत्रातील फॉर्म-बी प्रमाणे तंत्रज्ञान समावेशनसाठी कलेले प्रयत्न कृती योजनेची अंमलबजावणी चालू आहे.
- विदेशी चलनातील मिळकत खर्च:
- ई) निर्यात विषयक कार्य, निर्यात वाढीसाठी दरवर्षी भरघोस प्रमाणात लसी व सीरा निर्यात व वस्तू आणि सेवांच्या निर्यातीसाठी केलेले केली जाते. तरी सुध्दा निर्यातीस चांगला वाव जाणिवपूर्वक प्रयत्न. आहे.
- फ) वापरलेले व मिळविलेले एकूण विदेशी चलन वापरलेले: रूपये १०७७७.७२ लाख कच्चा माल आयात मिळविलेले : रूपये १२५८५.०९लाख निर्यात संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

मुंबई

दिनांक : २४ ऑगस्ट, २०१२

डॉ. आर.डी. बापट

अध्यक्ष

छत्तीसावा वार्षिक अहवाल

संचालकांच्या अहवालाचे जोडपत्र - २

२००९-२०१० संचालकांच्या अहवालास पुरवणी

कंपनी कायदा १९५६ च्या कलम २१७ (३)नुसार देणे आवश्यक असलेल्या सांविधिक लेखापरिक्षकांनी त्यांच्या ३ ऑगस्ट, २०१२ च्या अहवालात दिलेल्या परिक्षणावर व्यवस्थापनाची उत्तरे

लेखा परिक्षणाचा परिच्छेद व्यवस्थापनाने दिलेली उत्तरे

- ४(अ) आजमितीस लघु उद्योग उपक्रमांना देय असलेली कसलीही थकित रक्कम नाही आणि नेहमीच्या व्यवहारात / क्रमात विहित कार्यपध्दती अनुसरल्यानंतरच रकमांचा भरणा करण्यात येतो.
- ४(ब) लघु उद्योग धंद्या मधील अंगीकृत व्यवसाय असलेल्यांकडून आजमितीस मुदतबाह्य वसूल न होणारी अशी कूटलीही रक्कम नाही आणि सर्वसामान्यपणे अदायगी, निश्चीत केलेल्या लेखा कार्यपद्धतीनुसार होते.
- ४(क) वसूल न करता येण्याजोगी येणे ठेव बाकी साठी (Debit Balance) कंपनीने पुरेशी तरतूद केलेली आहे तसेच व उर्वरीत येणे बाकी जी वसूल करता येवू शकेल म्हणून विचारात घेतली आहे.
- ४(ड) वापरास योग्य नसलेला सिद्ध औषध साठा (Expired) राईट ऑफ करण्याच्या हेतूने पावले उचलली जात आहे.
- ४(ई) विशेषतः जून्या सामुग्रीच्या संदर्भात त्यांची कायमस्वरूपी मालमत्ता नोंदवहीमध्ये नोंद ठेवणे बाबत प्रत्यक्ष काही अडचणी येत आहे. परंतु त्यावर उपाय योजना करून शक्य तेवढ्या करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत आहे.
- ४(फ) हाफकिन संस्थेच्या विभाजनानंतर जे नोकरदार महामंडळाच्या सेवेत आले त्यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेत त्यांची झालेल्या सेवेच्या काल्यावधिमधील उपदानाची रक्कम रु. २,५७,३३,०५५/- महाराष्ट्र शासनाकडून येणेबाकी आहे. सदरची रक्कम हाफकिन महामंडळाने सेवा निवृत्तांना दिली होती. वस्तूता विभाजन पूर्व कालावधीमधील कर्मचा-यांना देण्याच्या उपदानाच्या रकमेचे उत्तरदायीत्व महाराष्ट्र शासनावर होते. डिसेंबर २००५ मध्ये शासनाकडून या रकमेची मागणी करणारे पत्र शासनाला पाठविण्यात आले आहे व रकमेची ही मागणी तत्त्वतः शासनाने स्विकारली आहे.
- ४(ग) कंपनीने काही पदांची वेतन श्रीणी सुधारीत करून महाराष्ट्र शासन मान्यते अधिन राहून सुधारीत केली होती. उन्नत केलेल्या वेतनश्रीणीची अंमलबजावणी देखील केली होती. ३१-३-२०१० पर्यंत रु. २,०६५,५८५/- (रु. १,९६३,७३५/-) एवढी रक्कम सुधारीत वेतनश्रीणी झालेल्या पदांवरील अधिकारी / कर्मचा-यांना प्रदान करण्यात आली. महाराष्ट्र शासनाने त्यांचे पत्र क्र. एचबीपी-२००८/११९/क्र.२२५/०८/औषधे-१ दि. २०-४-२०१० अन्वये शासन मान्यते अधिन राहून उन्नत व सुधारीत केलेल्या १७ पदांच्या वेतनश्रीणी मा. औद्योगिक न्यायालयात धाव घेऊन आदेश प्राप्त केला परिणामी सुधारीत वेतनापोटी प्रदान केलेली अतिरिक्त रक्कम त्यांच्याकडून वसूल करता आली नाही परंतु उर्वरीत ६ कर्मचारी जे न्यायालयात गेले नव्हते त्यांच्या कडून अशा प्रकाराच्या अतिरिक्त रकमेची वसूली मार्च २०११ पासून सुरु करण्यात आली आहे.
- ४(आई) या संदर्भात आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येत आहे.

मुद्दा (iii)(अ) उपकंपनीला मंजूर केलेले कर्ज हे अल्पमुदतीचे अर्थसहाय्याच्या स्वरूपात आहे.

जोडपत्र चा मुद्दा

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

मुंबई

दिनांक : २४ ऑगस्ट, २०१२

डॉ. आर.डी. बापट

अध्यक्ष

संचालकांच्या अहवालाचे जोडपत्र - ३

३१ मार्च २०१० रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षा मधील वित्तीय निवेदन व कंपनी कायदा, १९५६ अंतर्गत तरतूदीच्या अनुषंगाने व वित्तीय अहवाल सादरीकरणाच्या चौकटी अंतर्गत राहून तयार करावयाची जबाबदारी व्यवस्थापनाची असते कंपनी कायदा, १९५६ अंतर्गत भाग ६१९(२) अन्वये नियंत्रक व महालेखाकार स्थायी लेखा परिक्षकांची नियुक्ती करते. तसेच कंपनी कायदा, १९५६ अंतर्गत भाग २२७ अन्वये स्थायी लेखा परिक्षक या वित्तीय निवेदनांवर मत प्रदर्शन करतात, तसेच इन्सटीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊंटंट ऑफ इंडिया यांच्या व्यावसायिक बोर्डाकडून लेखा परिक्षणाच्या आश्वस्त प्रमाणीत पध्दतीच्या अनुषंगाने व त्या आधारे मतप्रदर्शन केले जाते.

भारत सरकारच्या महालेखा नियंत्रक व महालेखाकार यांच्या वतीने असे निश्चित केले आहे की लेखापाल यांनी हाफकिन महामंडळाचे ३१ मार्च २०१० चे जे लेखे सादर केलेले आहेत त्यावर परिक्षण अहवाल सादर करणार नाही तसेच कंपनी कायदा १९५६ कलम ६१९(४) नुसार कोणतेही भाष्य करणार नाही.

भारताचे नियंत्रक व महालेखाकार
करिता व वतीने

मुंबई,
दिनांक : २४ ऑगस्ट, २०१२

महालेखाकार
(वाणिज्यीक लेखा परिक्षा)

लेखापरिक्षकांचा अहवाल

प्रति,

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादितच्या सभासदांस,

- १) सोबत जोडलेल्या हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादितच्या ३१ मार्च २०१० ला संपलेल्या वर्षाचा ताळेबंद तसेच, सोबत जोडलेले त्याच वर्षाचे नफा-तोटा पत्रक व रोख औषध आम्ही तपासले आहेत व त्याबाबत आम्ही निवेदन करतो की; ती वित्तीय पत्रे कंपनीच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. आमची जबाबदारी एवढीच आहे की, आमच्या लेखापरिक्षणाच्या आधारे त्या वित्तीय विवरणपत्रांवर अभिप्राय द्यावा.
- २) भारतात सर्वसाधारणपणे स्वीकारण्यात आलेल्या लेखापरिक्षणाच्या मानांकनानुसार लेखापरिक्षण केले आहे. त्या मानांकनात असे मत देणे अरजेचे आहे की त्या अनुसार पत्रांमध्ये महत्वाची गैर कथने नाहीत. अशी वाजवी खात्री होईल त्याप्रमाणे आम्ही लेखापरिक्षणाचे आयोजन व कार्य केले पाहिजे वित्तीय विवरणपत्रात नमूद केलेल्या रकमा व प्रकट केलेल्या बाबी यांना पुष्टी देणारा पुरावा चाचणी तत्वावर तपासून पाहणे हे काम लेखापरिक्षणात समाविष्ट असते. त्यात व्यवस्थापनाने वापरलेली हिशेबाची (लेखा) तत्वे व केलेले लक्षणीय अंदाज यांचे निर्धारण करणे तसेच एकूण वित्तीय विवरणपत्रांचे सादरीकरणामुळे आमच्या अभिप्रायाला वाजवी आधार मिळाला आहे.
- ३) सन १९५६ च्या कंपनी अधिनियमाच्या कलम २२७ (४अ) यात नमूद केल्याप्रमाणे केंद्र सरकारने निर्गमित केलेल्या २००३ च्या कंपनी (लेखापरिक्षकांचा अहवाल) आदेश अन्वये असलेले, सदरहू आदेशाच्या परिच्छेद ४ व ५ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या बाबींवरील एक विवरण जोडपत्राशी आम्ही जोडले आहे.
- ४) वरील परिच्छेद ३ मध्ये उल्लेख केलेल्या जोडपत्रातील आमच्या भाष्यांचा (टिपाटिप्पणीच्या) अनुशंगाने आम्ही म्हणतो की,
  - अ) कंपनीने आपल्या पुरवठादारांचे 'लघु उद्योग सहाय्यभूत अगहित कायदा २००६ अन्वये थकीत देण्याबद्दल व्याज' या अनुशंगाने आवश्यक असणारे स्थितीदर्शक निर्धारण केले नाही (Interest on delayed payment to Small Scale Ancillary Industrial Act, 1993) तसेच लेखामधील शेड्यूल १७ब च्या मुद्दा मु. १ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे "अति लहान, (Micro, Small and Medium Enterprises Development Act, 2006) अन्वये पुरवठादारांचे स्थितीदर्शक निर्धारण केले नाही.
  - ब) येणे बाकी लेख्यांमध्ये (Debtors Account) अनुक्रमे अचल ऋणबाकी आणि जमा शिल्लक रु. १,१४६,९३६/- व रु. २,३५१,६५७/- या रकमांचा समावेश नाही. कंपनीने काही देणेकरांकडून सव्याज वसूली करण्यासाठी न्यायालयात दावे दाखल केले आहेत. एकूण वसूली रु. २,३५१,६५७/- (उपरोक्त रकमेमध्ये समावेश आहे) होऊ शकेल.
  - क) किरकोळ येणे बाकी (Sundry Debtors) रु. २८७,३३२,२६४/- कर्ज व आगाऊ रक्कम रु. १८,३१९,०९१/- किरकोळ बाकी (Sundry Creditors) आणि मिळालेल्या ठेवी (नोट मु. १५-बी मध्ये नमूद देय भाडे सह) रु. ४५१,८७४,५७६/- ह्या रकमा संबंधीत पार्टींच्या निश्चीती समायोजन अधीन राहून आहेत.
  - ड) महामंडळाच्या संपूर्ण मालकीची दुय्यम कंपनीचे लेखे हे मान्यता प्राप्त समायोजन यांच्या अधीन राहून असतील.
  - इ) स्थायी मालमत्तेची पडताळणीने केल्याबाबतच्या मुद्द्या बद्दल मतदर्शन करणे अवघड वाटते या बाबतच्या आदेशा मधील मुद्दा मु. ४ व ५ बाबत खूलासा करणारे सहपत्र सोबत जोडले आहे. शेड्यूल ५ अन्वये एकूण रु. ९६,६४४,६०५/- (written down value) विवेचन केल्याप्रमाणे कंपनी आदेश (लेखापरिक्षा अहवाल) स्वरूपात या अहवालामध्ये सहपत्र म्हणून जोडले आहे.
  - फ) नोट मु. ९- रु. २५,७३३,०५५/- ही उपदानाची महाराष्ट्र शासनाकडून मिळण्याजोगी आहे. विभाजनपूर्व हाफकिन संस्थेत व नंतर महामंडळाच्या सेवेत झालेल्या कर्मचाऱ्यांना सेवा निवृत्ती नंतर देण्यात आलेल्या ह्या रकमेचा सविस्तर प्रस्ताव परत शासनाला सादर करण्यात येईल जेणेकरून ही रक्कम परत मिळेल. त्यामुळे ही रक्कम योग्यपणे नमूद केली आहे.
  - ग) नोट १२ - कंपनीमधील काही पदांना वाढीव वेतन श्रेणी दिल्यामुळे या वर्षामध्ये रु. २,०६५,५८५/- एवढी रक्कम

त्यासाठी खर्ची पडली. राज्य शासनाच्या मान्यते अधीत राहून ह्या पदांची वेतनश्रेणीत वाढ केलेली आहे.

- ह) नोट २० (अ) - कंपनी कायदा १९५६ मधील शेड्यूल-१४ अतिरिक्त पाळीकरिता संबंधित माहिती उपलब्ध नसल्याकारणाने त्याची तरतूद केलेली नाही. अतिरिक्त पाळीसाठीचे घसारा मुल्यांकण माहिती अनिश्चित असल्याकारणाने नफा वाढीव स्वरूपात दिसून येतो.
- ई) कंपनीच्या संचालक मंडळाने वर्ष २००९-२०१० करीता लाभांशा देण्याची शिफारस केली आहे. तथापी कायद्यातील कलम XIV अन्वये विशिष्ट कालखंडातील वाढीव घसारा रक्कम तपशील-पुरवीला नसल्याने व नोट २०(अ) मधे उल्लेख केल्यानुसार संबंधीत कायदातील खंड २०५(२) (अ) अन्वये आवश्यक असलेली संबंधीत माहिती अभावी असे करता आले नाही.
- ५) (अ) आम्ही सर्व माहितीचे संकलन करून आमच्या ज्ञानाप्रमाणे व विश्वासाने स्पष्टीकरण सादर केले आहे, जे आमच्या लेखा परिक्षार्थ हेतू साठी आवश्यक होते.
- ब) महामंडळाने कायदा प्रमाणे अनिवार्य असलेले लख्यांचे नोंदीपुस्तक व्यवस्थीतपणे तयार केल्याचे निरीक्षणांअती लक्षात येते.
- क) लेखा पुस्तकाच्या संबंधीत या अहवाल नमूद कलेले विविध स्टेटमेंट ज्या मध्ये ताळेबंद कोष्टक नफा आणि तोटा कोष्टक तसेच निश्चीचा ओध इ. स्टेटमेंटचा समावेश आहे.
- ड) वर्ष १९५६ च्या कंपनी कायदा कलम २७४ पोटकलम (१) च्या खंड (ग) खाली उपाय ठरविण्यात आलेल्या ६ संचालकांच्या बाबतीत आम्ही काहीही भाष्य करू शकत नाही व त्यांच्या कडून या गोष्टीला पुष्टी प्राप्त झालेली नाही. आमच्या मते लेखी पुष्टी प्रमाणे व आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व स्पष्टीकरणानुसार बाकीच्या ५ संचालकांना संचालक म्हणून नियुक्त होण्यास दि. ३१.३.२०१० पासून मज्जाव केलेला नाही व ज्याची कंपनीस पत्र पाठविले आहे. ज्याची कंपनीने नोंद घेतली आहे.
- इ) आमच्या मते कंपनी कायदा, १९५६ कलम भाग २११ चा पोटकलम ३ (C) मधील लेख्यांच्या प्रमाणित निकषांवर हूकूम ताळेबंद नफा व तोटा कोष्टक व निर्धीचा आहे या सर्वांची स्टेटमेंट आहेत.
- फ) कंपनी कायदा १९५६ नुसार आवश्यक असणारी माहिती नुसार उपरोक्त मुद्दा ४ व ५ (डी) मी लेख्या विषयक माहिती त्यावरील असलेल्या विवेचनासह वाचावी जे आमच्या मते व आमच्या माहितीनुसार जे स्पष्टीकरण आम्हास देण्यात आले होते. जेणेकरुण त्या संबंधी सत्य व प्रांजळ दृष्टीसे पाने सर्व साधारणपणे भारतमधे लेख्याविषयांची तळे निश्चीत करुण स्विकारली जातात.
- (i) ताळेबंद व लेखे या विषयांच्या महामंडळाच्या दि. ३१.३.२०१० च्या धारणानुसार (state & affairs)
- (ii) नफा व तोटा या संदर्भातील ताळेबंद व नफा दि. ३१.३.२०१० ला संपणाच्या आर्थिक वर्षातील.
- (iii) निधी ओध (Cash Flow) संर्भातील निवेदन दि. ३१.३.२०१० ला संपणाच्या आर्थिक वर्षातील.

एम.जी.बी.एन्ड कंपनी करिता,
सनदी लेखापाल
कंपनी नोंदणी क्र. १०४४६९डब्ल्यू

मुंबई,
दि. ३ ऑगस्ट, २०१२

(संजय कोठारी)
भागीदार (नं. ४८२१५)

लेखापरिक्षकांच्या अहवालास जोडपत्र

दिनांक ३१ मार्च, २०१० रोजी संपणा-या वर्षाच्या हिशेबांवर हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित च्या सदस्यांना लेखापरिक्षकांनी दिलेल्या अहवालातील परिच्छेद ३ मध्ये उल्लेख केलेल्या जोडपत्राच्या संदर्भात आम्ही खालील प्रमाणे अहवाल सादर करतो की:-

- (१) (अ) नियत मत्तेचा तपशील व परिस्थिती यासह संपूर्ण माहिती दर्शविणारी नियत मत्तांची नोंदवही सुरुवातीपासूनच अद्ययावत करण्यात आलेली नाही किंवा हिशोबांच्या वहा्यांशी तिचा मेळ बसविण्यात आलेला नाही.
- (ब) आम्हाला देण्यात आलेल्या खुलाशाप्रमाणे व्यवस्थापनाने कित्येक वर्षांपर्यंत मत्तांची प्रत्यक्ष पडताळणी केलेली नाही. परंतु नियत मत्तांची नोंद वही अद्ययावत केलेली नसल्यामुळे वही/अभिलेख यांच्याशी मत्तांच्या यादीची तुलना/तपासणी करून त्या दोघांमधील विसंगती निश्चित करता आलेली नाही.
- (क) कंपनीच्या कामकाजावर परिणाम होईल तेव्हा तिच्या चालू धंद्यावर परिणाम होईल अशा प्रकारे नियत मत्तांच्या भरीव भागाची विल्हेवाट यावर्षी करण्यात आलेली नाही.
- (२) (अ) आम्हाला देण्यात आलेल्या खुलाशाप्रमाणे यावर्षी दरम्यान वाजवी अंतराने व्यवस्थापनाने तयार माल वेष्टनाचे सामान व कच्चा माल यांची प्रत्यक्ष पडताळणी केली होती.
- (ब) आमच्या मते आणि आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे वस्तुसूचीची प्रत्यक्ष पडताळणी करण्याकरिता व्यवस्थापनाने अवलंबिलेली कार्यपध्दती ही कंपनीच्या आकार व तिच्या धंद्याचे स्वरूप पाहता वाजवी व पुरेशी आहे.
- (क) वस्तुसूचीचे योग्य अभिलेख कंपनीकडून ठेवले जातात. आमच्या मते मालसाठयाची प्रत्यक्ष पडताळणी केल्यावर दिसून आलेली विसंगती ही कंपनीचे प्रचलन/कामकाज पाहता महत्त्वाची नाही व तिच्या विषयी हिशोबांच्या वहीत योग्य रित्या नोंद घेण्यात आली आहे.
- (३) (अ) आमच्या मते व आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे कंपनीने आपल्या दुय्यम कंपनीला असुरक्षित कर्ज दिले आहे. वर्षाच्या अखेरीस कर्जाची शिल्लक रु. ७५,८७५,०७३/- इतकी होती. (कमाल अदत्त शिल्लक रु. ७५,८७५,०७३/- इतकी आहे).
- (ब) आमच्या मते या कंपनीच्या दुय्यम कंपनीला व्याजाच्या ज्या दराने व ज्या इतर शर्ती व अटीवर कर्जे देण्यात आली आहेत ती प्रथमदर्शनी कंपनीच्या हितास बाधक नाही.
- (क) करारनिविष्ट केल्याप्रमाणे पक्षकारांनी मुद्दल रकमांची परतफेडी केली असून व्याजाची फेड करण्यात पक्षकार हे सर्वसाधारणपणे नियमित राहिले होते.
- (ड) वरील परिच्छेद (तीन) क -मध्ये खुलासा केल्याप्रमाणे कोणतेही परतफेडीचे वेळापत्रक करारनिविष्ट नाही. सदरहूमुद्दल रक्कम रु. ७५,८७५,०७३/- थकित आहे किंवा दुसरे काही आहे हे आम्ही सांगू शकत नाही.
- (ई) देण्यात आलेल्या माहितीनुसार व १९५६ च्या कंपनी अधिनियमाचे कलम ३०१ लागू होणा-या कंपनीला, किंवा इतर पक्षकार याच्या वतीने कोणतेही सुरक्षित किंवा असुरक्षित कर्जे दिलेली नाहीत. म्हणून देण्यात आलेल्या कर्जाच्या बाबतील कंपनी (लेखा परिक्षकांचा अहवाल) आदेश २००३च्या खंड (३) (फ) आणि (ग) खाली अहवाल देण्याची तरतूद कंपनीला लागू होत नाही.
- (४) आमच्या मते आणि आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे वस्तुसूचीची व नियत मत्तांची खरेदी आणि मालाची विक्री या बाबतीत कंपनीचा आकार व तिच्या धंद्याचे स्वरूप यांच्याशी समव्यापी अशी पुरेशी अंतर्गत नियंत्रण कार्यपध्दती आहे. त्याच व्यवस्थापनाखाली एखाद्या कंपनीकडून / कंपनीला करावयाच्या विक्री / खरेदीच्या बाबतीत कंपनीचे कित्येक वर्षांपासून ठराविक धोरण आहे. आमच्या मते आणि आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे अंतर्गत नियंत्रणातील मोठ्या प्रमाणावरील दुर्बलता दूरुस्त करण्यात सातत्याने अपयश आलेले नाही.
- (५) (अ) आमच्या मते व आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशा प्रमाणे कंपनी अधिनियम १९५६ च्या कलम ३०१ खाली ठेवलेल्या नोंदवहीत सर्व करारांचा तपशील नोंदविलेला आहे.
- (ब) वरील परिच्छेद (चार)मधील अभिक्षण विचारात घेता या वर्षी प्रत्येक पक्षकाराच्या बाबतीत एकूण रु. ५,००,०००/- किंवा अधिक किंमतीचे खरेदी व विक्रीचे व्यवहार करण्यात आले असून त्या व्यवहारातील किंमती ज्या बाजार मूल्यांना (किंमतीला) असे माल व सामान साहित्य कंपनीकडे उपलब्ध आहेत. किंवा अशाच प्रकारच्या

मालांचे व्यवहार ज्या किंमतीला इतर पक्षकारांशी करण्यात आले आहेत हे लक्षात घेता (वर नमूद केलेल्या किंमती) वाजवी आहेत.

- (६) आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे १९५६ च्या कंपनी अधिनियमाच्या कलम ५८(अ) व कलम ५८(अअ) च्या तरतूदींच्या अर्थाप्रमाणे (केलेल्या व्याख्याप्रमाणे) तसेच त्या कायद्याखाली बनविलेल्या नियमांप्रमाणे कंपनीने या वर्षात जनतेकडून कोणतीही अनामत घेतलेली नाही. म्हणून कंपनी (लेखापरिक्षकांचे अहवाल) आदेश २००३, च्या खंड चार (प) येथे लागू होत नाही.
- (७) लेखा परिक्षणाखाली वर्षासाठी अंतर्गत लेखा परिक्षण हे सनदी लेखापालांच्या एका स्वतंत्र पेढीने केलेले होते. आम्हाला पुरविण्यात आलेला आकार व व्याप्ति लक्षात घेता ते (लेखापरिक्षण) पुरेसे होते.
- (८) १९५६च्या कंपनी अधिनियमाच्या कलम २०९(१)(ड) खाली खर्चाचे अभिलेख ठेवण्याकरिता केंद्र शासनाने केलेल्या नियमावलीस अनुसरून ते नियम ज्यांना लागू आहेत अशा या कंपनीच्या उत्पादनांच्या बाबतीत कंपनीने ठेवलेल्या हिशोबांच्या वह्यांचे आम्ही स्थूलमनाने पुनरिक्षण केले असून आमच्या मते विहित केलेले हिशेब अभिलेख प्रथम दर्शनी तयार करण्यात व ठेवण्यात आलेले आहेत. तथापि ते (अभिलेख) अचूक आहेत किंवा नाहीत ते ठरविण्याकरिता आम्ही अभिलेखांची तपशिलवार बारकाईने तपासणी केलेली नाही.
- (९) (अ) कंपनीच्या उपलब्ध कागदपत्रांच्या आधारे निर्वावर अनिवार्य देणी ज्यामध्ये भविष्य निर्वाह निधी, गुंतवणूकदारांचा शिक्षण व संरक्षण निधी, कामगार विमा योजना आयकर, विक्रीकर, मूल्यवर्धीत विक्रीकर, संपत्तीकर, सेवाकर, अबकारी कर, कस्टम ड्युटी सेस व इतर लागू असलेले अनिवार्य कर, नियमित पणे संबंधीत विभागाकडे भरण्यात येतात. या व्यतिरिक्त, मूळ स्रोतामधून वजावट केलेला कर, कामगार कल्याण निधी, राज्यकामगार विमा योजना, व्यवसाय कर बाबत काहीला विलंब होतो. आम्हाला दिलेल्या माहिती व खूलाशानुसार ३१-३-२०१० रोजीची निर्वावाद देण्याची ६ महिनेपेक्षा जास्त कालावधीची राज्य कामगार विमा योजने संवधीची रु. २४५५/- एवढी रक्कम कंत्राटदाराकडून देय तारखेपासून निर्धारित करून वसूल केली आहे. पगारामधून वजावट करण्याचा सेवाकर रु. १०८,९२५/- कंत्राटदारांच्या प्रदान रकमेच्या स्रोतातून सेवाकर वजावट रु. ८८६, मूल्यवर्धीत कर रु. २,७६४,०४४/- केंद्रीय विक्रीकर रु. १७१,१२८/-, व्यवसाय कर रु. १५०/- व भविष्य निर्वाह निधी रु. १७१/-
- (ब) कंपनीच्या सर्व नोंदवही च्या नोंदीनुसार आयकर विभाग, उत्पादनशुल्क विभाग आणि निवृत्ती विभाग यांच्या देय रकमांचा रपशील पूढील प्रमाणे :

वैधानिक प्रधिका-यांचे पदनाम	देण्याचे स्वरूप	रक्कम (रु)	कोणत्या वर्षाचे	दावा प्रलंबित असलेले न्यायाधिकरण
आयकर कायदा, १९६१	आयकर मागणी	९८,३३५	वित्तीय वर्ष २००६-०७	इन्कम टॅक्स अपीलेट ट्रिब्युनल
		९,५५७,०६५ @	वित्तीय वर्ष २००७-०८	इन्कम टॅक्स अपीलेट ट्रिब्युनल
	फ्रीन्ज बेनिफीट टॅक्स	५८,८८५	वित्तीय वर्ष २००७-०८	असिस्टन्ट कमिशनर ऑफ इन्कम टॅक्स
सेन्ट्रल एक्साईज अॅक्ट, १९४४	एक्साईज ड्युटी	३६०,८००	२००१-२००३	कमिशनर ऑफ सेन्ट्रल एक्साईज (अपील)
सेन्ट्रल सेल्स टॅक्स अॅक्ट, १९५६	सेन्ट्रल सेल्स टॅक्स	३४७,९४१ #	२००४-२००५	जॉईन्ट कमिशनर ऑफ सेल्स टॅक्स (अपील)
बॉम्बे सेल्स टॅक्स अॅक्ट, १९५९	बॉम्बे सेल्स टॅक्स	६९४,६९८ \$	२००४-२००५	जॉईन्ट कमिशनर ऑफ सेल्स टॅक्स (अपील)

तथापि लेखा ताळेबंद तारखेच्या अनुषंगाने कंपनीने @ रु. २,७७८,५३३, # रु. १७०,००० आणि \$ रु. ३४५,०००/- एवढ्या रकमेच्या सुयोग्य त्या अधिकृत ठिकाणी भरणा केलेला आहे.

- (१०) या वित्तीय वर्षाच्या अखेरीस कंपनीचा कोणताही संचित तोटा नाही आणि या वित्तीय वर्षात किंवा त्याच्या लगतच्या आधीच्या वर्षात कंपनीने कोणत्याही रोख रकमांचा तोटा सोसलेला नाही.
- (११) लेखा परिक्षण पद्धती आणि सर्व माहिती व विश्लेषण कि जे आम्हाला मिळाले आहेत त्यावर विसंबून राहून आम्ही या मतापर्यंत आलो आहोत की कंपनी, बँक, वित्तीय संस्था आणि डिबेंचर्स होल्डर्सला त्यांची देण्याची परतफेड करण्यास कोठेही अपयशी ठरलेली नाहीत.
- (१२) अभिलेखांच्या आम्ही केलेल्या तपासणीच्या आधारे तसेच आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे शेअर्स, डिबेंचर्स व इतर प्रतिभूती तारण ठेवून त्याच्या सुरक्षिततेच्या आधारे कंपनीने कोणत्याही कर्जाऊ रकमा आणि/किंवा अग्रीम रकमा दिलेल्या नाहीत.
- (१३) ही कंपनीचे चीट फंड कंपनी किंवा निधी / म्युच्युअल बेनिफिट निधी / संस्था नाही.
- (१४) ही कंपनी शेअर्स, प्रतिभूती, डिबेंचर्स व इतर गुंतवणूकीचे व्यवहार / देवाण घेवाण किंवा व्यापार करीत नाही.
- (१५) बँका किंवा वित्तीय संस्था यांच्या कडून इतरांनी घेतलेल्या कर्जासाठी या कंपनीने कोणतीही हमी दिलेली नाही.
- (१६) कंपनी ने कोणत्याही प्रकाराचे मुदत कर्जे घेतलेले नाही.
- (१७) आम्हाला देण्यात आलेल्या माहिती व खुलाशाप्रमाणे आणि कंपनीच्या ताळेबंदाची एकंदरीत तपासणी केल्यावर आम्ही असा अहवाल देतो की, अल्प मुदतीच्या तत्वावर उभारण्यात आलेला कोणताही निधी दीर्घकालीन गुंतवणूकीसाठी वापरण्यात आलेला नाही. कायम स्वरूपी खेळत्या भांडवलाखेरीज अल्पमुदतीच्या मालमत्तांसाठी वित्त पुरविण्याकरीता कोणताही दीर्घ मुदतीचा निधी वापरण्यात आलेला नाही.
- (१८) या वर्षात कायद्याच्या कलम ३०१ अंतर्गत कंपनीने शेअर्सचे कसलेही अधिमन्य वाटप केलेले नाही.
- (१९) या वर्षात कंपनीकडे कोणतेही अदत डिबेंचर्स नव्हते.
- (२०) या वर्षात अशा कोणत्याही सार्वजनिक निगम (शेअर्स वगैरे) द्वारे कंपनीने काहीही पैसे उभारलेले नाहीत.
- (२१) व्यवस्थापनाने दिलेल्या माहिती व खुलाशानुसार आणि लेखापरिक्षण पद्धतीवर विसंबून राहून असे निदर्शनास येते की या ठिकाणी कोणताही घोटाळा नोंदनिलेला नाही किंवा निदर्शनासाठी आलेला नाही.

एम.जी.बी.एन्ड कंपनी करिता,
सनदी लेखापाल
कंपनी नोंदणी क्र. १०४४६९डब्ल्यू

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ३ ऑगस्ट २०१२

(संजय कोठारी)
भागीदार (नं. ४८२१५)

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित
३१ मार्च २०१० अखेरचा ताळेबंद

(रक्कम रु.)

अनुसूची	३१.३.२०१० रोजी रूपये	३१.३.२००९ रोजी रूपये
निधीची साधने		
भागधारकांचा निधि		
भाग भांडवल	१	८७,०६६,०००
राखीव व अतिरीक्त	२	१९३,१४५,४७२
		२८०,२११,४७२
कर्जाऊ निधी		
तारणावरील कर्ज	३	१,६७१,४६१
बिनतारणावरील कर्ज	४	४६,९२४,०५६
		४८,५९५,५१७
थकित कर देयता (निव्वळ) टिप्पणी १८ पहा		३,१६९,७८९
एकूण		३३१,९७९,७७८
निधीचा वापर		
स्थिर मत्ता :	५	
स्थूल मुल्य		३२८,५१२,८९२
वजा - घसारा		२३१,८६८,२८७
निव्वळ मुल्य		९६,६४४,६०५
खेळते भांडवल		१०६,५९९,७५६
एकूण		२०३,२४४,३६१
गुंतवणूक	६	
चालू मत्ते, कर्जे व आगाऊ रकमा		४,३६५,०००
वस्तुसूची	७	१९५,२०१,३१३
किरकोळ धनको	८	२८७,३३०,२८०
रोख व बँकेतील शिल्लक	९	१७६,९८०,४२२
कर्जे व आगाऊ रकमा	१०	१३४,३६८,४६७
		७९३,८८०,४८२
वजा : चालू दायित्वे व तरतूदी		
चालू दायित्वे	११	६३२,३२२,९८४
तरतूदी		३७,१९०,०८१
		६६९,५१३,०६५
निव्वळ चालू मत्ता		१२४,३६७,४१७
एकूण		३३१,९७६,७७८

विशेष लेखांकन धोरण व लेखांचा भाग असलेल्या टिपा वर उल्लिखिलेल्या अनुसूचि १७ ह्या ताळेबंदाचा आहे.

ह्याच तारखेचा आमच्या अहवालानुसार

एम.जी.बी. आणि कंपनी
सनदी लेखपाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

स्थळ : मुंबई

दिनांक : ३ ऑगस्ट २०१२

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

ए. के. चोप्रा
कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

छत्तीसावा वार्षिक अहवाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

३१ मार्च २०१० ला संपलेल्या वर्षाचे नफा - तोटा पत्रक

(रक्कम रु.)

अनुसूची	३१.३.२०१० रोजी रूपये	३१.३.२००९ रोजी रूपये
मिळकत		
विक्री व सेवा	१,६५१,७०१,५१०	२६०,९१५,८८३
इतर मिळकत	८,०१२,३७६	४३,३०८,७६८
	<u>१,६५९,७१३,८८६</u>	<u>३०४,२२४,६५१</u>
खर्च		
वापरलेला माल	१३	१,१३४,९३२,६८९
कर्मचा-यांवरील खर्च	१४	१०८,६५५,७३९
उत्पादन व इतर खर्च	१५	११७,५४१,३६९
वित्तीय खर्च	१६	११,८२७,९५१
घसारा (नोट नं २०(अ) पहा)		१४,७७६,८०२
	<u>१,३८७,७३४,५५०</u>	<u>३६०,९१९,९८८</u>
वर्षाकरिता (तोटा) नफा	<u>२७१,९७९,३३६</u>	<u>(५६,६९५,३३७)</u>
बाद : अपवादात्मक आयटेम (संदर्भ नोट- १५ (अ))	१९८,४८६,४६०	--
करपूर्व नफा / तोटा	<u>७३,४९२,८७६</u>	<u>(५६,६९५,३३७)</u>
वजा : करासाठी तरतूद		
चालू वर्षी	२६,१११,४३५	--
स्थगित कर	(७१६,२४३)	९९९,९५६
मोफत सुविधा (कर्मचा-यांसाठी) कर (Fring Benefit Tax)	--	३०१,६१६
करोत्तर (तोटा) नफा	<u>४८,०९७,६८४</u>	<u>(५७,९९६,९०९)</u>
बाद : विनीयोजन		
समभागांवर प्रस्तावित लाभांश	१०,४४७,९२०	--
प्रस्तावित लाभांशावरील कर	१,६९५,१७५	--
वजा : मागील वर्षाचे उत्पन्न / खर्च (निव्वळ)	<u>३५,९५४,५८९</u>	<u>(५७,९९६,९०९)</u>
वर्षाकरिता निव्वळ नफा (पहा - नोट - १९)	<u>५५२.४३</u>	<u>(६६६.१३)</u>
(रु. १००० दर्शनी किंमत असलेले समभाग)		

विशेष लेखांकन धोरण व लेखांचा भाग असलेल्या टिपा वर उल्लिखिलेल्या अनुसूची १७ ह्या ताळेबंदाचा आहे.
ह्याच तारखेचा आमच्या अहवालानुसार

एम.जी.बी. आणि कंपनी
सनदी लेखपाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

ए. के. चोप्रा

स्थळ : मुंबई

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

दिनांक : ३ ऑगस्ट २०१२

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १ : भाग भांडवल

(रक्कम रु.)

	३१.३.२०१० रोजी रूपये	३१.३.२००९ रोजी रूपये
अधिकृत		
प्रत्येकी रु. १,०००/- किंमतीचे १००,००० समदर्शी भाग	१००,०००,०००	१००,०००,०००
विक्रीस काढलेले, अभिदत्त व भरणा झालेले प्रत्येकी रु. १,०००/- किंमतीचे ८७०६६ पुर्ण भरणा केलेले (८७०६६) समदर्शी भाग (ह्यापैकी १०,००० भाग रोख रकमे व्यतिरिक्त अन्य स्वरूपात त्याची किंमत अदा करून देण्यात आलेले आहेत.)	८७,०६६,०००	८७,०६६,०००
टीप : सर्व भाग भांडवल महाराष्ट्र शासनाने आणि / किंवा त्यांनी नाम निर्देशित केलेल्या व्यक्तित्गत भरणा केले आहे.		
एकुण	८७,०६६,०००	८७,०६६,०००

अनुसूची - २ : आरक्षित व अतिरिक्त

भांडवल राखीव (संदर्भ टीप - बी - (५)	१,८०९,९६७	१,८०९,९६७
मागील वर्षाच्या ताळेबंदानुसार	१५५,३८०,९१६	२१३,३७७,८२५
वर्षभरातील अतिरिक्त	३५,९५४,५८९	(५७,९९६,९०९)
	१९१,३३५,५०५	१५५,३८०,९१६
एकुण	१९३,१४५,४७२	१५७,१९०,८८३

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - ३ : तारण असलेली कर्ज

(रक्कम रु.)

	३१.३.२०१० रोजी (रूपये)	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)
कॅनरा बँकेमार्फत खेळते भांडवली कर्ज		
(पुणे, मुंबई येथील कार्यस्थळावर असलेली संयंत्र, यंत्रसामुग्री, विद्युत संचय, कायमस्वरुपी वस्तू व उपकरण, वातानुकूलित यंत्रे, लाकडी सामान व कायमच्या स्थीर मालमत्ता व इतर कार्यालयीन सामुग्री यांचे तारण तसेच गुंतवणूक पुस्तकी ऋणको आणि अनुषंगिक बाबीनुसार प्रथमतः प्राप्त केलेले भांडवल)	१,६७१,४६१	२,३०६,०६४
एकूण	<u>१,६७१,४६१</u>	<u>२,३०६,०६४</u>

अनुसूची - ४ : तारण नसलेली कर्ज

	३१.३.२०१० रोजी (रूपये)	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)
अल्पमुदतीची कर्जे		
महाराष्ट्र शासनाकडून (पहा नोट नं. १३)**	३९,७८१,३४०	३९,७८१,३४०
स्थावर अर्जित झालेले व देय असलेले व्याज	६,६७३,४८०	६,६७३,४८०
महाराष्ट्र शासनाकडून * / **	१४८,९६६	१४८,९६६
स्थावर अर्जित झालेले व देय असलेले व्याज	३२०,२७०	३१०,५८८
एकूण	<u>४६,९२४,०५६</u>	<u>४६,९१४,३७४</u>

* ९ मार्च १९७७ पासून खरेदी करण्याच्या उद्देशाने ताब्यात घेतलेली विशिष्ट मालमत्ता दर्शविते त्यासंबंधी हस्तांतरणाचा करार अद्याप निश्चित केलेला नाही.

** उपरोक्त नमूद कर्जांच्या संदर्भात परत करण्या संबंधी कुठलीही विशिष्ट मर्यादा उल्लेखित केलेली नाही.

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - ६ : गुंतवणुक (मुल्यानुसार)

(रक्कम रु.)

	३१.३.२०१०	३१.३.२००९
	रोजी (रुपये)	रोजी (रुपये)
अनुल्लेखित - दीर्घ मुदतीचे		
१) उपकंपनीतील प्रत्येकी रु. १००/- चे १७६५० समभाग		
हाफकिन अजिंठा फार्मास्युटीकल्स लि. मध्ये पूर्ण भरणा		
केलेले समदर्शी भाग	४,३६५,०००	४,३६५,०००
एकूण	<u>४,३६५,०००</u>	<u>४,३६५,०००</u>

अनुसूची - ७ : वस्तुसूची

	३१.३.२०१०	३१.३.२००९
	रोजी (रुपये)	रोजी (रुपये)
व्यवस्थापनाने ताब्यात घेतलेले, मुल्यांकन व प्रमाणित केलेले		
कच्चा माल	२२,०१९,४८७	८९,३४०,३४१
आवेष्टन साहित्य	९,१८०,७६७	१२,०१९,३४२
प्रक्रियेतील माल	५८,६१०,३२७	२८,६५०,२०६
तयार माल	७७,३३४,००७	३३,३०९,८०४
सामान व सुटे भाग	१,०५६,७२५	१,९४८,४०८
एकूण	<u>१९५,२०१,३१३</u>	<u>१६५,२६८,१००</u>

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित अनुसूची - ५ : स्थिर मालमत्ता (मुल्यानुसार)

सर्व आकडे रुपयात

मालमत्तेचे वर्णन	एकूण स्थूल मूल्य (GROSS BLOCK)			घसारा (DEPRECIATION)			निव्वळ मूल्य (NET BLOCK)			
	रोजी (रुपये) ०१-०४-२००९	अधिक	वजावट	रोजी (रुपये) ३१-०३-२०१०	घसारा	वजावट	३१-०३-२०१० पर्यंत	रोजी (रुपये) ३१-०३-२०१०	रोजी (रुपये) ३१-०३-२०१०	रोजी (रुपये) ३१-०३-२००९
इमारत	७६,८२२,३२०	५,०६३	-	७६,८२७,३८३	४३,६८६,०२१	३,३९३,९०९	४६,९९९,९२२	२९,८२७,४६१	३३,१२६,२९९	३३,१२६,२९९
उपकरणे व साधने	१३८,३५९,९५९	८,२८९,५७९	-	१४६,६४९,५३८	१०५,९९९,९३७	४,९४६,५४५	११०,१४६,४८२	३६,५०३,०५६	३३,९६०,०२२	३३,९६०,०२२
विद्युत यंत्रणा व साधन सामुग्री	२४,२७५,८७७	१९,८४९	-	२४,२९५,७२६	१६,४३६,२३९	१,०९१,९२१	१७,५२७,३६०	६,७६८,३६६	७,८३९,६३८	७,८३९,६३८
वातानुकूल संयंत्रे वातानुकूल कांसाहित	३७,७७५,४४७	२६०,६७९	-	३८,०३६,१२६	२२,९०६,७९९	२,२०२,३१७	२४,३०९,११६	१३,७२७,०९०	१५,६६८,६४८	१५,६६८,६४८
फर्निचर व फिक्चर्स	५,९६३,५८७	१,६७५,३००	-	७,६३८,८८७	४,६९७,३४२	६६२,२०४	५,३५९,५४६	२,२७९,३४१	१,२६६,२४५	१,२६६,२४५
कार्यालय व इतर सामुग्री	३,०२४,३५०	४३,६७१	-	३,०६८,०२१	२,५३५,२५१	९३,४४०	२,६२८,६९१	४३९,३३०	४८९,०९९	४८९,०९९
इलेक्ट्रॉनिक सामुग्री	१०,३१४,८३३	२,४९१,२३५	-	१२,८०६,०६८	८,५११,३९९	८६०,९८४	९,३७२,३८३	३,४३३,६८५	१,८०३,४३४	१,८०३,४३४
वाहतुकीची सामुग्री	९२८,५२०	-	-	९२८,५२०	८४०,९९७	१७,६६५	८५७,८६२	७०,६५८	८८,३२३	८८,३२३
प्रयोगशाळेतील सामुग्री	४,७९२,९२४	-	-	४,७९२,९२४	३,९६८,१०२	११४,७३३	४,०८२,८३५	७१०,०८९	८२४,८२२	८२४,८२२
वाहने	२,७१४,३८४	-	-	२,७१४,३८४	१,४८१,९६७	३१९,०७३	१,८०१,०४०	९१३,३४४	१,२३२,४१७	१,२३२,४१७
पशुधन	७,५१५,०९६	१,१५३,४९३	-	८,६६८,५०९	६,९७०,३९४	१,०६०,४८६	७,२३०,८००	१,४३७,७०९	१,३४४,७०२	१,३४४,७०२
संसोधन व विकास कार्यावरील खर्च	२,०८६,८०६	-	-	२,०८६,८०६	१,४५७,९१७	९४,३३३	१,५५२,२५०	५३४,५५६	६२८,८८९	६२८,८८९
एकूण रूपये	१४,५७४,०२३	१३,९३८,८६९	-	३२८,५१२,८९२	२१७,०९१,४८५	१४,७७६,८०२	२३१,८६८,२८७	९६,६४४,६०५	९७,४८९,५३८	९७,४८९,५३८
मागील वर्षी एकूण रूपये	१३,०२३,२८०	१,६०६,८१२	५६,०६९	३१४,५७४,०९३	२०९,९५९,५६७	१५,१७५,६०३	२१७,०९१,४८५	९७,४८२,५३८	९७,४८२,५३८	९७,४८२,५३८

नोंद:- १) एकूण स्थूल स्थिर मत्तमध्ये ९-०३-१९७७ पासून महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडून संपादन केलेल्या रु. १,६४,७३९ च्या मालमत्तेचा समावेश आहे.
ती ताब्यात घेण्याचा करार अद्याप निश्चित करण्यात आलेले नाही.

इमारत
१,०७,६६९
संयंत्रे व यंत्रसामग्री
४७,०११
फर्निचर व फिक्चर्स
८,३१९
कार्यालयातील साधने
१,७४०
एकूण :
१,६४,७३९

नोंद:- १) इमारतीच्या मालमत्ते रु. २९,८२७,४६१ (रु. ३३,१३६,२९९) (वजावटीसहीत) सन ३१ मार्च २००९ मध्ये कंपनीच्या मालकीच्या नसलेल्या जमिनीवर बांधकामाच्या इमारतीचा समावेश आहे.

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - ८ : किरकोळ ऋणको (असुरक्षित)

(रक्कम रु.)

	३१.३.२०१० रोजी (रूपये)	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)
सहा महिन्यावरील थकित		
वसूली योग्य	६,६८१,९६२	१५,५८४,७८९
शंकास्पद वसूली	१२,८७०,९६६	१०,५४५,४४२
इतर वसूली योग्य	२८०,६४८,३१८	६४,१२०,७४६
	<u>३००,२०१,२४६</u>	<u>९०,२५०,९७७</u>
वजा : शंकास्पद वसूलीसाठी तरतूद	१२,८७०,९६६	१०,५४५,४४२
बुडीत वसूलीसाठी तरतूद		
एकूण	<u><u>२८७,३३०,२८०</u></u>	<u><u>७९,७०५,५३५</u></u>

अनुसूची - ९ : रोख रक्कम व बँकेतील शिल्लक

	३१.३.२०१० रोजी (रूपये)	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)
जवळची रोख रक्कम	१७२,८८९	१७७,५६८
वर्गीकृत बँकेतील शिल्लक		
चालू खात्यात	१,२५८,५७१	९२४,५५३
सीमंत खात्यात (इतर)	१७५,५३४,३५२	१२२,५२७,१२७
टपाल कचेरितील शिल्लक	१४,६१०	१६,५०९
एकूण	<u><u>१७६,९८०,४२२</u></u>	<u><u>१२३,६४५,७५७</u></u>

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १० : कर्ज व आगाऊ रकमा

(रक्कम रु.)

	३१.३.२०१०	३१.३.२००९
	रोजी (रूपये)	रोजी (रूपये)
कर्जे (Loans)		
सहयोगी कंपनी हाफकिन अजिंठा	७५,८७५,०७३	२३,४७५,०७३
फार्माकडूण येणे		
अगाऊ (Advances)		
(वसूल करता येण्याजोगी रक्कम किंवा इतर करिता ज्याची किंमत मिटू शकेल)		
आगाऊ कर	९,५७२,५२६	१२,८७१,९२०
शासन आधिकृत कडील अगाऊ	३०,६०१,७७७	२५,६०७,८९६
इतर आगाऊ रक्कम	१०,३७६,८३७	७,८८१,०३७
ठेवी	७,९४२,२५४	५,७७८,०८६
एकूण	११८,३७६,११३	७५,६१४,०१२
महामंडळाच्या संपूर्ण मालकीची सहयोगी कंपनीकडून येणे रु. ९४५,३६७/- (रु. १,६५२,९२३/-)		

अनुसूचि - ११ : चालू दायित्वे व तरतूदी

चालू दायित्वे		
किरकोळ धनको (नोट नं - १५ पहा)*	१२१,३७९,६३१	--
किरकोळ धनको / वापराचा परवाना	४९२,४५७,९४९	२४०,२८६,२३२
इतर दायित्व	६,६७४,२१७	६,१६३,११९
	१,९८९,०७९	१,१६१,८४४
डिपोझीट		
पुरवठा दाराकडून	५,३८७,६४४	३,०७६,५११
वितरकाकडून	८४८,६०६	८५८,६०६
कर्मचा-यांकडून	२१,५००	२१,५००
निविदा समवेत	३,५६४,३५८	१,९०४,३५८
एकूण	६३२,३२२,९८४	२५३,४७२,१७०
तरतूदी		
उपादानासाठी	२५,०४६,९८६	२५,३२६,७६६
---	१०,४४७,९२०	--
---	१,६९५,१७५	--
एकूण	३७,१९०,०८१	२५,३२६,७६६
एकूण	६६९,५१३,०६५	२७८,७९८,९३६

अनुसूची - १२ : इतर मिळकत

(रक्कम रु.)

	३१.३.२०१० पर्यंत	३१.३.२००९ पर्यंत
एकूण व्याज (सोनोताच्या ठिकाणी कर कपात)		
व्याजाची मिळकत रु.७६२,०४१ (रु. ४,२८३,५८३/-)	४,३६९,९७०	२१,७०३,४७०
इतर विक्री (प्राणी व किरकोळ विक्री)	२,५६१,२५५	३,५११,५१३
वजावट केलेला किरकोळ निधी (नेट)	-	१३,७४६,०५५
बुजीत कर्जाची वसूली	३४२,१५०	३,२२१,०९२
किरकोळ उत्पन्न	७३९,००१	१,१२६,६३८
एकूण	८,०१२,३७६	४३,३०८,७६८

अनुसूची - १३ : वापरण्यात आलेला माल

(रक्कम रु.)

मूळ साठा (Opening Stock)		
कच्चा माल (सामुग्री)	८९,३४०,३४१	२८,८४६,६८५
वेष्टन सामुग्री (Packing Material)	१२,०१९,३४२	७,१९०,७५९
	१०१,३५९,६८३	३६,०३७,४४४
जमा : खरेदी		
कच्चा माल (सामुग्री)	१,०६२,७५५,५४८	१८९,३९४,०४८
वेष्टन सामुग्री (Packing Material)	१०३,००२,०३६	१७,३३५,४८०
	१,१६५,७५७,५८४	२०६,७२९,५२८
वजा : बंद होती वेळीचा साठा (Closing Stock)		
कच्चा माल (सामुग्री)	२२,०१९,४८७	८९,३४०,३४१
वेष्टन सामुग्री (Packing Material)	९,१८०,७६७	१२,०१९,३४२
	३१,२००,२५४	१०१,३५९,६८३
एकूण (अ)	१,२३५,९१७,०१३	१४१,४०७,२८९
साठयातील वाढ (घट)		
बंद होते वेळीचा साठा (नोट १४(सी) पहा)		
तयार वस्तू, साठा	७७,३३४,००७	३३,३०९,८०४
वापराधीन असलेली सामुग्री	८५,६१०,३२७	२८,६५०,२०६
	१६२,९४४,३३४	६१,९६०,०१०
वजा मूळ साठा		
तयार वस्तू, साठा	३३,३०९,८०४	२२,३३४,४७१
वापराधीन असलेली सामुग्री	२८,६५०,२०६	४५,३२२,४१५
	६१,९६०,०१०	६७,६५६,८८६
बाद - वाढवा / (कमी) पूर्ण मालावर उत्पादन शुल्क	--	(२२,३४२)
(ब)	१००,९८४,३२४	(५,६७४,५३४)
एकूण (अ) - (ब)	१,१३४,९३२,६८९	१४७,०८१,८२३

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १४ : आस्थापनीय खर्च

	३१.३.२०१० रोजी (रुपये)	३१.३.२००९ रोजी (रुपये)
व्यवस्थापकीय मोबदला	१,१७५,०५२	१,२२८,७९४
पगार, वेजेस व बोनस (नोट नं-११ व १२ पहा)	९०,१०८,९११	९४,५८४,६४६
कर्मचारी कल्याण खर्च	४,५६२,०३७	३,६८३,२९१
भविष्य निर्वाह निधी व इतर निधीमधील वाटा	११,४५०,४८४	१०,६०८,०२६
उपदान	१,३५९,२५५	(३,९७७,९११)
एकूण	१०८,६५५,७३९	१०६,१२६,८४६

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

ताळेबंदाचा भाग असलेली अनुसूची

अनुसूची - १५ : इतर खर्च

(रक्कम रु.)

रूपये	३१.३.२०१० रोजी (रूपये)	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)
वापरलेले साहित्य व सुटे भाग	२३,५४२,०७९	१३,२९७,७१७
उर्जा व इंधन	२२,३८१,३७६	१९,७३९,२००
तपासणी खर्च	२,६४२,२१५	२४५,८७७
पाणीपट्टी	५,९९७,९८२	८,१५६,२३२
भाडे	८,०२९,६९८	८,०२९,६९८
आकार व कर	२,७३९,११६	३,५८०,६९१
दुरुस्ती व डागडुजी		
इमारती	२,९९३,०८८	१,८७९,४६४
संयंत्रे व यंत्रसामुग्री	२१८,३३३	३७३,२४७
इतर	१३,९७८,२४४	३,९८७,८६९
विमा	५५९,४२१	५३०,२५७
छपाई व स्टेशनरी	१,०२२,३८५	७८७,४१०
दूरध्वनी, टपाल खर्च	८८२,५७६	७४६,१०२
प्रवास वाहतुक व वाहन खर्च	१,५६०,२११	१,८१०,००४
कायदेविषयक व व्यवसायिक सल्ला शुल्क	२,७२३,३१६	२,०१४,४७४
संगणकीय खर्च	७२०,५४७	५४८,०००
लेखा परिक्षकांची फी	११०,३००	११०,३००
अध्यक्षांचे मानधन	१२१,८९९	६०,०००
संचालकांच्या बैठकीसाठी फी	९,२५०	३,०००
विक्री संवर्धन खर्च	३३१,५६१	२५९,८२६
जाहीरात	१,०९८,२५०	१,१७१,२२८
वाहतुक खर्च व माल पाठविण्याचा खर्च	१९,३३३,५६८	२,२७०,५८०
स्थिरमत्ता विक्रीवरील तोटा	--	६,३८४
संभाळाचे खर्च	२,४८६,९१४	२,०४८,५८०
लीक्वीडेटेड डेमेजीस	--	२,३१९,७८५
दान	३५००	--
बुडीत कर्ज (निव्वळ)	--	६,३४५,८४०
वसूल न होणा-या कर्जाच्या पैशाची तरतूद	२,३२५,५२५	८,१९३,८५
किरकोळ खर्च	१,७३०,०१२	२,१४१,५३५
	११७,५४१,३६९	९०,६५६,५००

अनुसूची - १६ : वित्तीय खर्च

कर्जावरील व्याज		
बँक कर्जावरील व्याज	३,२२५,६४३	३,८२०
इतराकडून कर्जावरील व्याज	२७,६६२	९,६८२
बँक व इतर वित्तीय शुल्क	८५,७४६,४६	१,८६५,७१४
एकूण	११,८२७,९५१	१,८७९,२१६

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

दि. ३१ मार्च, २०१० रोजी संपणाऱ्या वर्षाचे रोख ओघ विवरणपत्र (रक्कम रु.)

रूपये	३१.३.२०१० रोजी (रूपये)	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)
(अ) प्रवर्तनाच्या कार्यातून येणाऱ्या रोख रकमेच्या ओघ कर भरण्यापूर्वीचा निव्वळ नफा	७३,४९२,८७६	(५६,६९५,३३७)
खालील बाबींसाठी समायोजन :		
घसारा	१४,७७६,८०२	१५,१७५,६०३
स्थिरमत्तेच्या विक्रीवरील नफा/तोटा	-	६,३८४
व्याज	३,२५३,३०५	१३,५०२
प्राप्त झालेले व्याज	(४,३६९,९७०)	(२१,७०३,४७०)
शंकास्पद येणे रक्कमे साठी तरतूद	२,३२५,५२५	८,१९३,७८५
बदली समायोजन	(३,९०८,७२९)	(२,०१५,८४२)
खेळत्या भांडवलातील बदलांपूर्वीचा नफा	८५,५६९,८०९	(५७,०२५,३७५)
खेळत्या भांडवलाचे बदल		
व्यापारातील व इतर प्राप्ती होण्याजोगी (वाढ/ घट)	(२९,९३३,२१३)	(६०,०४९,८३३)
व्यापारातील व याद्यांमधील प्राप्त होण्याजोगी (वाढ/ घट)	(२२३,८६५,९८३)	२३७,२१७,०८८
व्यापारातील व इतर देय रकमांतील (वाढ/ घट)	३८२,७८०,६४८	(७७६,७१७)
	२१४,५५१,२६२	११९,३६५,१६३
प्रवर्तनातून मिळालेली रोख रक्कम		
वजा : भरलेले कर	(२२,८१२,०४१)	(४,७८६,०७४)
प्रवर्तनातून येणारे/जाणारे निव्वळ रोखीचा ओघ (अ)	१९१,७३९,२२१	११४,५७९,०८९
ब) गुंतवणूकीच्या कामकाजातून येणारा रोखीचा ओघ		
नियत मत्तेची खरेदी (खेळते भाग-भांडवला सहित)	(९०,४५७,२७७)	(३०,३८७,७५९)
स्थिर मत्तेची विक्री	-	६,०००
प्राप्त झालेले व्याज	८,३३०,९४८	१९,३९०,०५७
गुंतवणूकीच्या कामकाजातून येणारा		
निव्वळ रोखीचा ओघ (ब)	(८२,१२६,३२९)	(१०,९९१,७०२)
क) वित्तीय व्यवहारातून आलेला रोखीचा ओघ		
निर्गमित शेअर्स		
खेळत्या भांडवली कर्ज (वाढ/घट)	(६३४,६०३)	१३०,४५७
दिलेले कर्ज	(५२,४००,०००)	(२८,५००,०००)
अदा केलेले व्याज	(३,२४३,६२३)	(३,८२०)
आर्थिक व्यवहारासाठी वापरलेले रोख प्रवाह (क)	(५६,२७८,२२६)	(२८,३७३,३६३)
वर्षाअखेरीस असलेली रोख रक्कम व		
तत्सम सममुल्य (अ+ब+क)	५३,३३४,६६५	७५,२१४,०२४
प्रारंभीची रोख शिल्लक (वाढ/घट)	१२३,६४५,७५७	४८,४३१,७३३
अखेरची रोख शिल्लक	१७६,९८०,४२२	१२३,६४५,७५७

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

दि. ३१ मार्च, २०१० रोजी संपणाऱ्या वर्षाचे रोख ओघ विवरणपत्र (रक्कम रु.)

रूपये	३१.३.२०१० रोजी (रूपये)	३१.३.२००९ रोजी (रूपये)
२. रोख रक्कम व रोख रक्कमे समान		
हातात रोख	१७२,८८९	१७७,५६८
शेड्युल बँक शिल्लक		
चालु खाते	१,२५८,५७१	९२४,५५३
ठेव खाते	१७५,५३४,३५२	१२२,५२७,१२७
हातात धनादेश	-	-
हातात शिल्लक असलेले पोस्टल तिकीटे	१४,६१०	१६,५०९
एकूण	१७६,९८०,४२२	१२३,६४५,७५७

एम.जी.बी. एन्ड कंपनी करिता

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

स्थळ : मुंबई

दिनांक : ३ ऑगस्ट २०१२

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

ए. के. चोप्रा
कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

हाफकिन जीव-औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

अनुसूची १७-अ : ३१ मार्च २०१० ला संपलेल्या अहवाल वर्षातील महत्त्वपूर्ण लेखांकन व ताळेबंद व नफा-तोटा पत्रकाचा भाग असलेल्या टीपा

अ) विशेष लेखांकन धोरण :

१. लेखांकन संकल्पना :

- १) सर्व लेखे ऐतिहासिक लेखांकन संकल्पना आणि चालू व्यवसाय व कंपनी कायदा, १९५६ च्या धर्तीवर बनविण्यात आलेली आहेत तसेच इंस्टिट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकांऊंटंट ऑफ इंडिया ने मानांकित केलेल्या लेखे पद्धतीचा ही कलम २११ (३क), कंपनी कायदा, १९५६ चा विचार करून केलेले आहेत.
- २) सर्वसाधारणपणे लेखेसंबंधात कंपनीने व्यापारी लेखे पद्धती अंगीकारली आहे. गुंतवणूकीवर मिळणारा लाभांश वगळून प्राप्तीच्या आधारे होणारे जमा व खर्च यांच्या लेख्या संदर्भात विशेष अनिश्चिततेच्या कारणामुळे रोकड रक्कम आधारे अंगीकारली आहे.
- ३) सर्वसाधारणपणे लेखेविषयक स्विकारलेल्या तत्वानुसार अर्थविषयक बाबींचे सादरीकरण केले जाते. मालमत्तेची व कर्जाची रक्कम या बाबत अंदाजपत्रक, आडाखे अनुसार लेखेविषयक बाबी सादरीकरणाच्या तारखेस संबंधित कालखंडातील महसूल प्राप्ती व खर्च या आधारे करण्यात येतात. या संदर्भातील खरे निष्कर्ष अंदाजपत्रकाचे अनुमान यातील फरक निश्चित निष्कर्ष जाहिर होण्याच्या किंवा अंमलात येण्याच्या काळात ध्यानात येतो.

२. वस्तुसूचीचे मुल्यमापन :-

- १) तयार माल व प्रक्रीया सुरू असलेला माल याच्या वस्तुसूचीचे मूल्य हे निम्नस्तरावर तसेच त्यांचे वसूल होण्याजोगे मूल्य ह्यावर आधारलेले आहे. कारखान्यात पडून असलेल्या तयार मालाचे मुल्य उत्पादन शुल्क सोडून करण्यात आले आहे.
- २) कच्चा माल, आवेष्टन साहित्य व भांडार व सुटे भाग ह्यांचे मुल्यांकन अशा मालाच्या किमती कमी होत असल्याचे निदर्शनास आल्याशिवाय त्यांचे मुल्यांकन त्यांच्या किंमतीनुसार करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे ह्या मालापासून तयार माल बनविल्यावर त्यांचे मुल्य हे त्यांच्या विक्रीतून मिळू शकणाऱ्या निव्वळ मुल्याइतकेच असते व त्याबाबतीत ह्या मालाचे मुल्य त्यांच्या विक्रीतून मिळू शकणाऱ्या निव्वळ मुल्याइतकेच ठरविण्यात आले.
- ३) भांडार व सुटे भाग ह्यांच्या वस्तुसूचिमध्ये लेखन साहित्य, घोड्यांचे व प्राण्यांचे खाद्य, प्रयोग शाळेतील रसायने व इतर साठ्याचा समावेश आहे.

३. स्थिर मालमत्ता :-

- अ) स्थिर मत्तेचे मूल्य हे ती संपादन करतानाचे मूल्य किंवा बांधकामातून संचित घसारा वजा करून आलेले मूल्य यांच्या आधारे घेतले आहे. त्यास देणगी म्हणून मिळालेल्या स्थिर मत्तेचा अपवाद आहे. कंपनीने त्यासाठी केलेल्या खर्चाचे भांडवलीकरण करण्यात आले आहे.

ब) विस्तार आणि आधुनिकीकरण प्रकल्पांची अंमलबजावणी सुरू असताना त्यांच्या बांधकामासाठी किंवा स्थिर मत्ता संपादण्यासाठी कर्जावरील व्याजासह केलेला खर्च हा चालु असलेली भांडवली कामे या शिर्षकाखाली अंतर्भूत केलेला आहे आणि सदर प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर योग्य त्या शिर्षकाखाली त्याचे भांडवलीकरण करण्यात आले आहे.

४. घसारा :-

कंपनी कायदा १९५६ च्या अनुसूची १४ मध्ये निर्देशित केलेल्या दरानुसार उतरत्या मूल्यावर आधारित घसारा आकारण्यात आलेला आहे. त्यास खालील अपवाद आहेत.

- अ. सर्पा व्यतिरिक्त इतर पाळीव जनावरांवर आकारण्यात आलेला घसारा त्यांची काही विक्री झाली असल्यास ती वजा करून त्यांच्या ४० टक्के उतरत्या मूल्यावर आकारण्यात आलेला आहे.
- ब. संशोधन व विकास यावर झालेल्या भांडवली खर्चावर उतरत्या मुल्याच्या १५ टक्के ह्या आधारे घसारा आकारण्यात आलेला आहे.
- क. निरनिराळ्या विभागात असलेल्या संयंत्रे व यंत्र सामुग्रीचा किती पाळ्यांमध्ये वापर करण्यात आला ह्या आधारे त्यावरील अतिरिक्त पाळी भत्याची निश्चिती केली आहे.
- ड. अहवाल वर्षात विकलेल्या, निकालात काढलेल्या किंवा मोडतोड झालेल्या मालमत्तेवर घसारा ज्या महिन्यात ही मत्ता विकली, निकालात काढली किंवा मोडतोड झाली, त्या कालावधीपर्यंतच आकारण्यात आला आहे.
- इ. अहवाल वर्षात विकलेल्या, निकालात काढलेल्या किंवा मोडतोड झालेल्या मालमत्तेवर घसारा ज्या महिन्यात ही मत्ता विकली, निकालात काढली किंवा मोडतोड झाली, त्या कालावधीपर्यंतच आकारण्यात आला आहे.

५. गुंतवणूक :-

- अ) दिर्घकालीन गुंतवणुकीचे ठराविक मूल्यांकन असते. दिर्घकालीन गुंतवणुक जर ती गुंतवणुक तात्पुरत्या स्वरुपा व्यतिरीक्त असेल व अवमूल्यन झाले असेल तर त्यासाठी तरतूद करावी लागते.
- ब) सध्याची गुंतवणुक ही निश्चित ठराविक मूल्यांकन असलेल्या किंवा अनुकूल मूल्यांकन असलेल्या पैकी जे कमी असेल अशा आहेत.

६. परदेशी चलनातील व्यवहार :-

१) निर्यातीद्वारे केलेली विक्री ही लेख्यात सुरवातीस निर्यात केलेल्या मालाचे बाजारातील दराशी निगडीत ठेवून घेण्यात आलेली आहे. त्या वर्षात तिचे वसूल झालेल्या मूल्याचे समायोजन करून घेण्यात आले आहे. वसूल न झालेल्या निर्यातीचे मूल्य ऋणको वर्षाअखेर लागू असलेल्या विनिमय दरात मूल्यांकन करण्यात आले.

लेख्यात आयात केलेला कच्चा माल, भांडार व सुटे भाग यावरील खर्च त्या बाबींचे प्रत्यक्ष पैसे घेताना जो विनीमय दर होता त्यानुसार मूल्यांकन करून घेतले आहे. ज्या बाबींचे वर्ष अखेर पैसे देणे बाकी होते त्यांचे मूल्यांकन त्या वर्षाअखेरीस असलेला विनिमय दर लक्षात घेऊन करण्यात आले आहे.

७. महसूल मान्यता :-

- अ) उत्पादनांची विक्री मान्य असते तेव्हा त्यातील धोका आणि मोबदला ग्राहकांवर टाकला जातो. विक्री ही एक्सर्साइज ड्यूटी आणि विक्री / व्हेल्यु एडेड टॅक्स वगळून आहे.
- ब) सेवांमार्फत मिळणारा महसूल मान्य असतो जेव्हा सेवा पूर्ण उपयोगी होतात.

८. सेवानिवृत्तीचे फायदे :-

- १) उपदान : उपदानासाठी तरतुद तदर्थ पध्दतीवर केली आहे.
- २) भविष्य निर्वाह निधी : भविष्य निर्वाह निधी आणि कुटुंब निवृत्तीवेतन ह्यासाठी अंशदान योग्य त्या अधिकाऱ्याकडे जमा केले आहे ते देय झाल्यावर नफा-तोटा पत्रकात भरित करण्यात आले आहे.
- ३) रजा वटविणे : महामंडळाने आपल्या कर्मचाऱ्यांना ते सेवेत असताना तसेच सेवानिवृत्त होताना रजा वटविण्याची सुविधा दिलेली आहे. वर्ष अखेरीस असा वापर न केलेल्या रजेच्या आधारे अशा उपर्जित रजेचे रोखीकरणासाठी लेख्यात तरतुद करण्यात आलेली आहे.

९. संशोधन व विकास कामावरील खर्च :-

संशोधन व विकास कार्यासाठीचा महसुली खर्च तो ज्या वर्षी करण्यात आला त्या वर्षी नफा-तोटा पत्रकात त्या त्या नैसर्गिक लेखाशिर्षकाखाली दाखविला जातो.

१०. प्राप्तीवरील कर :-

- अ) संपूर्ण वर्षभरातील करदान उत्पन्नाच्या आधारे चालू वर्षातील द्यावयाच्या कर रकमेचे निर्धारण करण्यात आले.
- ब) करदान उत्पन्न व लेखानुसार उत्पन्न या मधील करकानुसार त्या कालावधीमधील वस्तुस्थिती ध्यानात घेऊन निव्वळ थकित कर निश्चिती त्या अधीन असेल. एका विशिष्ट कालावधी निर्मात झालेले लेख्यातील उत्पन्न एका किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधी उलटण्यात नमूद केले जाऊ शकते. असे करताना कर निर्धारण अस्तित्वातील दराप्रमाणे, नियमाप्रमाणे राबविली जाते.

११. राखीव निधी :-

मागील प्रथेप्रमाणे या वर्षीचा नफा सर्व साधारण राखीव (निधी) कडे परस्पर वर्ग करण्यात आला असून सर्व साधारण राखीव (निधी) यामधून रकमा काढून तोटे कमी करण्यात आलेले आहेत.

१२. मालमत्तेची दुर्बलता :-

मालमत्तेचे मूल्य जेव्हा त्यापासून मिळणा-या प्राप्तिच्या मूल्यापेक्षा जास्त होते तेव्हा ती मालमत्ता दुर्बल झाली असे समजतात. ज्या कालखंडात मालमत्ता दुर्बल झाली व त्यांमुळे झालेल्या नुकसान हा त्या वर्षाच्या नफा/तोटा लेख्यामध्ये गणला जातो. मालमत्तेच्या प्राप्ती मूल्याच्या अंदाजामध्ये जर बदल झाला तर दुर्बलते मूळे सुरुवातीच्या काळात होणारा तोटा परतवीता येतो.

हाफकिन जीव-औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

अनुसूची १७ ब : ३१ मार्च २०१० ला संपलेल्या अहवाल वर्षातील महत्त्वपूर्ण लेखांकन व ताळेबंद व नफा-तोटा पत्रकाचा भाग असलेल्या टीपा पुढे चालू

ब) लेखापत्रकावरील टीपा :-

१) कंपनीने आपल्या पुरवठादारांचे लघुउद्योग सहाय्यभूत अंगीकृत कायदा, २००६ अन्वये थकीत देण्याबद्दलचे व्याज या अनुषंगाने स्थिती दर्शक निर्धारण केलेले नाही तथापी अशा प्रकारचा कूटलाही दावा कंपनीविरुद्ध करण्यात आलेला नाही. तसेच पुरवठादारांचे अती लहान व मध्यम व्यवसायी विकास कायदा, २००६ अन्वये स्थिती दर्शन निर्धारण बाबत पुरवठादारांकडून कूटलाही सुचना कंपनीला मिळालेली नाही आणि जर काही उघड झाल्यास या संबंधी रक्कम वर्षा अखेर देणे बाकी असेल तसेच ही रक्कम व्याजासहित प्रदान केली असेल समायोजनच्या सापेक्ष असतील.

२) व्यवस्थापकीय संचालकांना दिलेला मोबदला	२००९-२०१०	२००८-२००९
	(रुपये)	(रुपये)
वेतन व भत्ते	८८९,८२८	९९२,१४९
रजेच्या वेतनापोटी अंशदान	७५,३३३	४७,२०४
भविष्य निर्वाह निधी व इतर निधीस अंशदान	८६,६५२	९१,९८४
इतर सुविधा	<u>१२३,२३९</u>	<u>९७,४५८</u>
एकूण रु.	१,१७५,०५२	१,२२८,७९५

३) भांडवलाची जबाबदारी (ठोक आगाऊ रक्कम दिलेली) रु. ६५,१४४,६२६/- (रु. ८७,७९५,८१७/-) ची तजविज केलेली नाही.

४) आकस्मिक दायित्वे :-

अ) वितरकांची कमीशनची मागणी कंपनीने दायित्व मान्य न केलेली	माहीत नाही	माहीत नाही
ब) आयकराची विवादास्पद मागणी अपील नंतरच्या परताव्यातून आयकर विभागाने केलेली वसूली व समायोजन	१३,१९३	१३,१९३
क) अप्रत्यक्ष कराची विवादास्पद मागणी	१,४०३	१,४०३
ड) देशी पोलिओ लस उत्पादन प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र शासनाने कंपनीकडे हस्तांतरित केलेल्या जमिनीचे भाडे	माहीत नाही	माहीत नाही
इ) कच्चा मालाचा उपर्जित व्याजासह वादग्रस्त सीमाशुल्क	१,८३२	१,८३२

५) (अ) पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेचे उत्पादनाचे कार्य महामंडळाने १-०९-१९७५ पासून आपल्या हाती घेतले. जमीन, इमारती, काही संयंत्रे व यंत्रसामग्री महामंडळाने त्यांचेकडून भाडेपट्यांनी घेतली. त्यासंबंधीचे भाडे पट्टी करारपत्र अद्याप निश्चित करण्यात आलेले नाही. भाडेकराराप्रमाणे अगोदरच्या वर्षाच्या रु. ८३१२,८३८/- च्या (रु.८३५,०२९/-)जादा भरलेल्या भाड्याचा परतावा संबंधित करारपत्र अजून केलेले नसल्याने लेख्यात घेतलेले नाही.

- (ब) भांडवली राखीव निधी हा मालमत्तेचे मूल्य आणि १-९-१९७५ ला पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेकडून त्याच तारखेपासून घेतलेली दायित्वे ह्यातील फरक दर्शविते.
- ६) विनीमय मूल्य फरकाद्वारे होणारी प्राप्ती ही त्या शिर्षकाखाली नफा वा त्या काळातील तोटा यामध्ये समाविष्ट केली आहे रु. १४,९१७,६५५/- (रु. ७,६७७,५०७/-)
- ७) अ) बोर्डाच्या मते सध्याची मालमत्ता/ ऋण /अग्रीम हे धंधाच्या सर्वसामान्य रिवाजाप्रमाणे त्याचे मूल्य किमान लेख्यामधे उल्लेख केलेल्या शिवाय, उल्लेख केलेल्या रकमे बरोबर आहे.
- ब) किरकोळ देणेकरी, किरकोळ येणेकरी, कर्ज, अग्रीम हे समायोजनेच्या सापेक्ष आहे. अंतिम समायोजन तसेच पार्टीबरोबरच्या स्वामी दायित्व स्वरूपाच्या आधारे याचा परिणाम होणार असेल तर तो देण्यात येईल.
- क) महाराष्ट्र शासनाच्या संबधी देणी निश्चित खर्चाची परत फेड करावयाची रक्कम यामधुन दर्शविण्यात येते ३१ मार्च १९७७ पर्यंत.
- ड) कंपनीच्या पूर्ण मालकीची दूय्यम कंपनी असलेल्या हाफकिन अजिंठा फार्मा लि. संबधी लेखे असतील तर ते सुध्दा निश्चित व समायोजनाच्या सापेक्ष असतील.
- ८) कर्मचारी फायदे संबधी लेखे दर्जा १५ (सुधारीत २००५) चा स्विकार केल्याचे जाहीर.

हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ उपदान ट्रस्ट च्या निश्चित अधिघोषित केलेल्या कर्मचारी उपदान निधी ची योजना राबविली जाते. सध्याचे हे खरेखुरे मूल्यांकन वापरून एकक (Unit Credit) जमा पद्धती च्या आधारित आहे.

व्याख्या, फायदे योजना

या फायदे योजना उपदान निधी (सहाय्यभुत निधी) व रजा रोखीकरण (असहाय्यभुत निधी) चे विवेचन खालील प्रमाणे.

मुख्य गृहितके	२००९-१० (%प्र.व.)
सूट दिलेला दर (Discount) प्र.व.	७.७५
पगार वाढीचा दर	५.००

डेमोग्राफिक गृहितके

मुख्य गृहितके	
मृत्युदर	अलीकडील जिवन विमा निगमने तयार केलेले कोष्टक (१९९४ - ९६)
सेवानिवृत्ती वय	६० आणि ५८ वर्ष
झीज (Attrition) दर	९५ वर्षापर्यंत ३% त्यानंतर कमी कमी होत जाणारा ०.५% पर्यंत ४५ वर्षापर्यंत व ०.५% दर वाढीव वयापर्यंत.

II. नफा तोटा ताळेबंद संदर्भात ध्यानात आलेले खर्च

(रक्कम रु.)

विविधित विवरण (Particulars)	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)
	२००९-२०१०	२००८-०९	२००९-२०१०	२००८-०९
सध्याची सेवा मुल्य	२,२९२,७१२	२,२१८,५३६	१,०७९,०७३	१,२४४,१२३
व्याजाचे मुल्य	२,७७१,६४५	३,१६२,१३२	१,३४८,५१६	१,३९३,१२३
योजना मालमत्तेवरील अपेक्षित आवक	(२,५२८,५२७)	(२,३६८,२४७)	-	नाही
निव्वळ वस्तुस्थितीजन्य प्राप्ती / तोटा	(१,५३९,७०८)	(२,१२२,६९३)	१,४६१,७१९	(३२०,५६७)
नफा तोटा ताळेबंद संदर्भात ध्यानात आलेले खर्च *	९९६,१२२	८८९,७२८	३,८८९,३०८	२,३१६,६८०

III. निर्धारित केलेले फायद्याचे दायित्व आणि मालमत्तेचे रास्त मुल्य

(Present Value of Defined Benefit Obligation and the Fair Value of Assets)

(रक्कम रु.)

विविधित विवरण	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)
	२००९-२०१०	२००८-०९	२००९-२०१०	२००८-०९
३१.३.२०१० रोजीची दायित्वाचे एकूण मूल्य	३६,६०७,९४२	३६,९५५,२६७	१८,९०४,३११	१७,९८०,२१३
योजना मालमत्तेचे ३१.३.२०१० रोजीचे रास्त मुल्य	३०,४६५,२६७	२९,६०८,७१४	--	नाही
लेखा ताळेबंदामधे निर्देशित बोजा जो सद्य बोजा व तरतुदीच्या अंतर्गत जाहिर केला आहे. (पाहा - शेड्युल-११)	६,१४२,६७५	७,३४६,५५३	१८,९०४,३११	१७,९८०,२१३

IV. सध्या ऋणत्वाच्या (Obligation) मूल्यात झालेला बदल

(रक्कम रु.)

विविधित विवरण (Particulars)	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)	रजा रोखीकरण (विना अनुदानित)
	२००९-२०१०	२००८-०९	२००९-२०१०	२००८-०९
१.४.२००९ ऋणत्वाची मूल्य	३६,९५५,२६७	४२,१६१,७५८	१७,९८०,२१३	१८,५७४,९७७
सध्याची सेवा मुल्य	२,२९२,७१२	२,२१८,५३६	१,०७९,०७३	१,२४४,१२३
व्याजाचे मूल्य	२,७७१,६४५	३,१६२,१३२	१,३४८,५१६	१,३९३,१२३
फायद्याची अदायगी	(५,२२७,९३६)	(८,०९७,४४२)	(२,९६५,२१०)	(२,९११,४४४)
प्रत्यक्ष ऋणत्वावरील प्राप्ती/ तोटा	(१८३,७४६)	(२,४८९,७१७)	१,४६१,७१९	(३२०,५६७)
३१.३.२०१० रोजीचे ऋणत्वाचे मूल्य	३६,६०७,९४२	३६,९५५,२६७	१८,९०४,३११	१७,९८०,२१३

V. योजना मालमत्तेच्या निखळ मुल्यात झालेला बदल

(रक्कम रु.)

विविधित विवरण (Particulars)	उपदान (अनुदानित)	उपदान (अनुदानित)
	२००९-२०१०	२००८-०९
१.४.२००९ रोजीचे योजना मालमत्तेचे निखळ मुल्य	२९,६०८,७१४	२५,०४२,५४३
योजना मालमत्तेवर अपेक्षित फायदा (Return)	२,५२८,५२७	२,३६८,२४७
प्रत्यक्ष ऋणत्वावरील प्राप्ती/ तोटा	१,३५५,९६२	(३६७,०२४)
हिस्सा जमा	२,२००,०००	६,२००,०००
	--	४,१००,१००
फायद्याची अदायगी	(५,२२७,९३६)	(८,०९७,४४२)
	--	११,१५६
३१ मार्च २०१० रोजीचे योजना मालमत्तेचे निखळ मुल्य	३०,४६५,२६७	२९,६०८,७१४

निधीमधील जमा हिस्स्यासह (पाहा शेड्युल - १४)

नोंद :

- अ) खर्च म्हणून लक्षात आलेली व शेड्युल - १४ मध्ये समाविष्ट केलेली रक्कम आस्थापित खर्च - उपदान रु.१,३५९,२५५/- (रु.३,९७७,९११/-) रजा रोखीकरण रु. ४,५३६,२११/- (रु. ३,०२७,५८६/-)
- ब) भविष्यातील वेतनावरील वाढ, ही चलनवाढीच्या ख-या दराचे मूल्यांकन, सेवा श्रेष्ठता, पदोन्नती, व इतर संबंधित घटक मागणी व पुरवठ्याच्या आधारे अनुमानीत उदा रोजगाराच्या साठीचे.
९. अ) उपदान अदायगी कायदा १९७२ मधील तरतुदी नुसार व उपदानाची ख-या मूल्यांच्या आधारे अदायगी तरतुद / प्रत्यक्ष अदायगी करण्याचे कंपनीचे धोरण आहे. पूर्वीच्या हाफकिन संस्थेचे स्वायत्त आस्थापनांमध्ये विभाजन कारण्यात आले. हाफकिन संस्था संशोधन, प्रशिक्षण, व हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळ. परिणामी १.९.१९७५ रोजी या संस्थेत कार्यरत असलेल्या कर्मचा-यांची सेवा कंपनीकडे वर्ग करण्यात आली.
- ब) १९७२ च्या उपदान अदायगी कायदानुसार कंपनी सेवा निवृत्त कर्मचा-यांना त्यांच्या सेवेतील काळानुसार उपदानाची अदायगी करत असते. १९७५ च्या संस्थेच्या विभाजना पूर्वी कंपनीचे जे कर्मचारी हाफकिन संस्थेत कार्यरत होते. त्यांनाही त्या काळातील उपदानाची रक्कम कंपनीला द्यावी लागेल. वस्तुतः ह्या उपदान अदायगीची जबाबदारी शासनाची असते. शासनाच्या दि. २१.१२.२००५ च्या पत्रान्वये व त्यातील सुचना व मार्गदर्शक तत्वांच्या आधारे कंपनीने प्रथमच अशाप्रकारे केलेल्या उपदानाच्या अदायगीच्या रक्कमेची मागणी शासनाकडे केली आहे. कंपनीने परत दि. १२.१०.२००६ रोजी शासनाला पत्र पाठवून रक्कम अदायगी ची मागणी केली आहे. शासनाने दि. १३.१०.२००६ च्या पत्रानुसार सदर रक्कम परतफेडीचे उत्तरदायीत्व स्विकारले असून रक्कम परत देण्याचे तत्वतः मान्य केले आहे. दि. ३१.३.२०१० अखेर उपदानाची परत मिळणारी रक्कम रु. २५,७३३,०५५/- (रु. २५,५२२,४१३/-) एवढी आहे. जे कर्मचारी सेवानिवृत्त झाल्याचे जेव्हा लक्षात आले त्यांच्या उपदानाची रक्कम परिच्छेद (ब) मध्ये समावेश केलेला नाही.
- क) ३१-३-२०१० च्या एकूण उपदानाचे दायित्व निर्धारण करताना दि. ३१-३-२०१० मध्ये जे कर्मचारी कंपनीच्या आस्थापनेवर आहेत तथापी त्यांच्या भूतपूर्व हाफकिन संस्थेमध्ये झालेल्या सेवेच्या अनुषंगाने ह्यांना देय असलेली

वस्तुनिष्ठ उपदानाची रु. २१३,९२४/- (रु. २७३,४०४/-) एवढी रक्कम त्यांआधारे, तत्वानुसार सदर रक्कम शासनाकडून येणे अपेक्षित आहे. सदर कर्मचा-यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर सदर रक्कमांच्या परताव्याचा प्रस्ताव शासनास सादर करण्यात येईल. सदर बाबीचा वरील परिच्छेद (ब) मध्ये समावेश केलेला नाही.

- १०) रु.११०,३००/- (रु.११०,३००/-) एवढे लेखा परिक्षकांचे मानधन आहे. सदर मानधन वाढीचा प्रस्ताव आगामी वार्षिक सर्वसाधारण सभेमुळे ठेवून जर मान्य झाला तर ही रक्कम वगळून वाढीव मानधन देण्यात येईल.
- ११) शासन निर्णय दि. ३१-०१-२०११ अन्वये शासनाने कंपनीमधील कर्मचा-यांना ६ व्या वेतन आयोगातील सुधारीत वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी करण्याची परवानगी दिली. सदर निर्णयात शासन सदर वेतनश्रेणीमध्ये जेव्हा सुधारणा करेल त्यानुसार कंपनीतील कर्मचा-यांची वेतनश्रेणी सुधारण्यात येतील असे नमुद केले आहे.त्यानुसार भारतसरकारने ६ व्या वेतन आयोगाची स्थापना केली होती. व त्यानुसार सुधारीत श्रेणीबाबतच्या शिफारसी महाराष्ट्रशासनाच्या कर्मचा-यांना देखील १.१.२००६ पासून अमलात आणल्या. परिणामी कंपनीने ६व्या वेतन आयोगाच्या अंमलबजावणी पोटी वाढणा-या अधिक खर्चासाठी रु.२६२,६४७/- (रु.१४,१२४,७१६/-) एवढ्या रक्कमेची तरतूद केली. ही अंमलबजावणी शासनमान्यते अधिन राहून असणार आहे. शासन निर्णय क्र. १२०८/७२/सेवा ९ दि. ६.१०.२००८ च्या अनुशंगाने रु. ५,७५६,७२०/- एवढी रक्कम अग्रीम म्हणून कंपनीने वितरीत करण्यात आले आहे.
- १२) शासनमान्यते अधीन राहून कंपनीने काही पदांची वेतनश्रेणी सुधारीत करून उन्नत केली. व अंमलबजावणी केली. रु.२,०६५,५८५/- (रु. १,९६३,७३५/-) एवढी एकूण रक्कम दि. ३१-३-२०१० पर्यंत सदर वेतनश्रेणी सुधारणेपोटी प्रदान केली. महाराष्ट्र शासनाने त्यांचे पत्र क्र. एच.बी.पी.-२००८/९१९/क्र. २२५/०८/औषधे-१ दि. २०-४-२०१० अन्वये सदर सुधारीत करून उन्नत केलेल्या १७ पदांच्या वेतनश्रेणीस मान्यता देण्याचे नाकारले. तथापी १९ कर्मचा-यांनी न्यायालयात धाव घेऊन सदर आदेशास स्थगिती मिळविली. शासनाच्या आदेशानुसार न्यायालयात न-गेलेल्या ६ कर्मचा-यांची सुधारीत वेतनश्रेणी पूर्ववत मूळ श्रेणीनुसार निश्चित करण्यात आली.
- १३) अ). आर्थिक वर्ष २००४-०५ मध्ये पिंपरी, पुणे येथे विशेष कक्ष मु. १ मधील विशेष भूमि संपादन अधिकारी यांनी महामंडळाच्या पिंपरी पुणे येथील कार्यक्षेत्राच्या प्रभागमधील १३११८ वर्गमीटर एवढी जमीन अधिग्रहीत करून महामंडळाला रु. ३,९७,८१,३४०/- एवढ्या रकमेचा मोबदला दिला. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने त्यांच्या दि. ७.४.१९९८ च्या प्रमाणे व पूर्वी निश्चित केल्याप्रमाणे प्रतिविष व रक्तजल विभाग पिंपरी पुणे येथील ६८.७८ एकर जमीन कंपनीकडे वर्ग केली व त्याआधारे कंपनीचे महसूली कागदपत्रांत (७/१२ उता-यावर) त्या जमीनीची कंपनीच्या नांवे नोंद झाली. तथापी या हस्तांतरणाच्या काही निश्चित बाबींना अद्याप अंतिम स्वरूप देण्यात आलेली नाही. वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागाने पत्र क्र. (एच.बी.पी.-१०९४/१३४१/सीआर-१९७/९४/ परिउपक्रम दि. २३.३.२००५ च्या पत्रान्वये कंपनी रु.३,९७,८१ ३४०/- एवढी रक्कम शासनाचे विश्वस्त म्हणून स्वतःकडे ठेऊ शकते असा सल्ला दिला. त्यानुसार ही रक्कम शासनाकडून मिळण्याची असुरक्षित कर्ज म्हणून कंपनीने संबोधली आहे.
- ब). महाराष्ट्र शासनाकडून घेतलेल्या कर्जाचे संदर्भात व्याज देणे बाबत रु. ६,६७३,४८०/- ही रक्कम आहे. सदर रक्कम क्षमापीत करण्याबाबत शासनाकडून आदेश मिळाल्यावर पूर्ववत केली जाईल.
- १४) अ) वर्ष २००७-२००८ मध्ये अन्न व औषध प्रशासन महाराष्ट्र शासन यांनी परळ येथील औषध निर्माण संयंत्र बंद करण्याबाबत नोटीस बजावली. शेड्यूल 'एम' मानकांच्या पुर्तीसाठी कंपनीने सदर संयंत्राचे या आधीच

नुतनीकरण सुरु केले आहे. कंपनीचे मे. सी.एण्ड पी. इंजिनिअर्स कन्सल्टन्ट व मे. शिल्प इंजिनिअर्स यांचे कंत्राट रद्द केले असून कंपनीने उर्वरीत औषध निर्माण प्रकल्पाचे स्थापत्य काम स्वबळावर पूर्ण करण्याचे ठरविले असून वर्ष २०१३-२०१४ मध्ये सदर काम पूर्ण होण्याची शक्यता आहे.

ब) भारताचे औषध नियंत्रक यांनी महामंडळाचे DPT लसींचे उत्पादन थांबविण्याच्या सुचना दिल्या आहेत. त्यानुसार कंपनीने चांगल्या उत्पादन पद्धतीच्या मानकांनुसार सदर संयंत्राच्या उन्नतीकरणासाठी कार्यवाही सुरु केली आहे.

१५) अ) अपवादात्मक आयटेम

महामंडळ यांच्या परळ स्थीत जागेच्या भाडे संदर्भात सार्वजनिक बांधकाम विभागास भाड्यापोटी देण्याच्या रक्कमेची तरतूद करत असते. दि. २.२.२००७ रोजीच्या सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या पत्रान्वये रु. २६७,९७७,०१३ एवढ्या थकीत भाड्याची दि. ३१.३.२००७ अखेर एकूण भाडे रकमेची मागणी करण्यात आली आहे. परिणामी कंपनीने थकीत भाड्यापोटी रु. १९६,४६६,४६०/- (रु. निरंक) एवढी अतिरिक्त वित्तीय तरतूद केली व अपवादात्मक बाब म्हणून घोषित केली आहे.

ब) महामंडळाच्या परळ, पिंपरी व कुलाबा जागेच्या प्रलंबीत भाड्यापोटी एकूण थकीत रक्कम रु. ३५९,०७८,२७६/- (रु. १५२,४०६,११९/-) सार्वजनिक बांधकाम विभागाचा किरकोळ देणेकरी म्हणून समावेश आहे.

१६) इन्स्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊंटंट्स ऑफ इंडिया यांनी निर्गमित केलेल्या प्रमाणित लेखे १७ सेगमेंट रिपोर्टिंग जाहीर करण्याबाबत खालील प्रमाणे नमूद केले आहे :-

अ) प्राथमिक खंड (Primary Segment)

कंपनीच्या धंद्याबाबतच्या खंड (सेगमेंट) हा प्राथमिक खंड असल्याचे कंपनी जाहीर करते. उत्पादनाचे स्वरूप, धोके व परताव्यामधील भिन्नता, संस्थेचे प्रारूप व अंतर्गत रिपोर्टिंग पद्धतीच्या आधारे असे निश्चित केले आहे.

वेगवेगळ्या लसी, त्यांचे बल्क (कच्चा माल) व औषधी निर्माण हे प्रामुख्याने कंपनीच्या उत्पादन कार्यक्षेत्राचे बलस्थान आहे. आणि म्हणून ह्या सेगमेंटमध्ये लसी औषधी निर्माण व उत्पादने, मौखिक द्रव्ये, इंजेक्टेबलस् व औषधी संचाचा समावेश आहे.

वाटा म्हणून दिलेल्या रकमेमध्ये ज्या रकमा भेट वैयक्तिक सेगमेंट म्हणून ठरविल्या नाहीत व संपूर्ण कंपनीच्या अनुषंगाने झालेल्या खर्च रकमाचा समावेश आहे.

प्राथमिक खंड रिपोर्टिंग :

तपशील	लस (रु.)	अन्य (रु.)	एकूण (रु.)
खंड महसूल	१,६००,०८३,८९४ (२०७,९४०,९१३)	५१,६१७,६१६ (५२,९७४,९७१)	१,६५१,७०१,५१० (२६०,९१५,८८४)
खंड परिणाम	४५९,०५६,९१३ (७५,४११,३८९)	-१४९,२६३,४०९ (-१५१,४७२,७४६)	३०९,७९३,५०४ (-७६,०६१,३५७)
वजा :			
वाटप न झालेले खर्च			३३,९९५,८६६ (२२,०६३,५३२)
चालू नफा			२७५,७९७,६३८ (-९८,१२४,८८९)
वजा :			
व्याज खर्च			११,८२७,९५१ (१,८७९,२१६)
अधिक :			
व्याज उत्पन्न			४,३६७,२४३ (२१,७०३,४७०)
इतर उत्पन्न			३,६४२,४०६ (२१,६०५,२९९)
सामान्य कार्यातून मिळालेला नफा			२७१,९७९,३३६ (-५६,६९५,३३६)
वजा :			
करांसाठी तरतूद			१९८,४८६,४६० (--)
निव्वळ नफा			७३,४९२,८७६ (-५६,६९५,३३६)
			२५,३९५,१९१ (१,३०१,५७२)
			४८,०९७,६८५ (-५७,९९६,९०८)
इतर माहिती	लस (रु.)	अन्य (रु.)	एकूण
अखंड मालमत्ता	५३६,३२०,०६६ (२७८,०५५,२४०)	४६५,१६९,७७७ (२९८,१०७,०४९)	१,००१,४८९,८४३ (५७६,१६२,२८९)
अखंड दायित्वे	६४८,५८९,९९४ (२२२,१९३,०८५)	६९,५१८,५८८ (१०५,८२६,२८९)	७१८,१०८,५८२ (३२८,०१९,३७४)
भांडवली खर्च	५९,६६७ (१,०५६,७२४)	९०,३९७,६०९ (२९,३३१,०३५)	९०,४५७,२७६ (३०,३८७,७५९)
घसारा	७,१०२,५८७ (८,१६६,१५०)	७,६७४,२१५ (७,००९,४५३)	१४,७७६,८०२ (१५,१७५,६०३)

ब) दुय्यम खंड :

ही कंपनी मुख्यत्वे स्वदेशी बाजारपेठेच्या गरजा भागविते. निर्यातीची उलाढाल ही काही विशिष्ट लसींच्या बाबतीत असते. म्हणून अहवाल देण्याजोगे भौगोलिक खंड भारतात व निर्यातीच्या खंडात आहेत.

भौगोलिक बाजारपेठेतील विक्रीचा महसूल :

(रक्कम रु.)

विवरण	चालू वर्षी	मागील वर्षी
भारतात	३९३,१९२,२५३	२१७,४६५,५३३
निर्यात	१,२५८,५०९,२५७	४३,४५०,३५०
एकूण	१,६५१,७०१,५१०	२६०,९१५,८८३

भौगोलिक मत्ता :

(रक्कम रु.)

	खंड मत्तेची पुढे नेण्याची रक्कम		नियत मत्ता व अमूर्त वाढ	
	चालू वर्षी	मागील वर्षी	चालू वर्षी	मागील वर्षी
भारतात	८४२,८७७,२६५	५३०,६९६,०९८	९०,४५७,२७६	३०,३८७,७५९
निर्यात	१५८,२५३,४१०	४५,४६६,१९१	--	--
एकूण	१,००१,१३०,६७५	५७६,१६२,२८९	९०,४५७,२७६	३०,३८७,७५९

१७. संबंधीत संस्था की ज्याच्याशी संबंधित आर्थिक वर्षात व्यवहार आलेले आहेत त्यात सर्व शासकिय संस्था आहेत की ज्यांच्यासाठी लेखे मानक - १८ नुसार कोणतेही प्रकटीकरण गरजेचे नाही. व्यवस्थापकीय संचालक (महत्वपूर्ण व्यवस्थापकिय व्यक्ती) यांच्याशी आलेले व्यवहार हे अनुसुचीच्या नोट नं. २ मध्ये दिलेले आहेत.

१८. लांबणीवर टाकलेले कर :

लांबणीवर टाकलेली शिल्लक कर रक्कम खालील प्रमाणे :

(रक्कम रु.)

विवरण	३१ मार्च २०१०	३१ मार्च २००९
लांबणीवर टाकलेली कर मालमत्ता		
सेवानिवृत्ती फायदे	२,०४०,४४३	२,४९७,०९३
इतर आर्थिक अमान्यता	४,२७५,४१३	३,५८४,३९६
एकूण	६,३१५,८५६	६,०६१,४८९
लांबणीवर टाकलेला कर भार		
स्थायी मालमत्तेवरील आर्थिक मान्यता	९,४८५,६४५	९,९६७,५२१
एकूण	९,४८५,६४५	९,९६७,५२१
निव्वळ लांबणीवर टाकलेला कर भार	३,१६९,७८९	३,८८६,०३२

१९ प्रतिसमभाग उत्पन्न

तपशील	३१ मार्च २०१०	३१ मार्च २००९
३१.३.२००७ या वर्षात सरासरी प्रलंबित समभागांची संख्या	८७,०६६	८७,०६६
प्रत्येक समभाग धारकास झालेला सरोत्तर नफा (रु.)	४८,०९७,६८४	(५७,९९६,९०८)
मूळ व सौम्य प्रतिसमभाग उत्पन्न (रु.)	५५२.४३	(६६६.१३)

२०) अ) कंपनी अधिनियम १९५६ कलम २०५ (२) नुसार यंत्रे व संयंत्रे यांवर घसाराची तरतूद “रिटेन डाऊन व्हेल्यु पद्धती” नुसार शेड्यूल १४ मध्ये निर्देशित केलेल्या आकडेवारीनुसार दर्शाविण्यात आलेला आहेत. कायदामधील शेड्यूल (१४) ची चित्रणी ६ च्या आधारे जास्तीचा घसारा आवश्यक आहे. उत्पादनाची डबल पाळी किंवा तिसरी मध्ये प्रत्यक्ष काम झालेल्या दिवसाच्या आधारे असेल.

कंपनी जादा उत्पादन पाळीमध्ये झालेल्या कामापोटी कंपनी कायदा १९५६ शेड्यूल (१४) अन्वये जास्तीचा घसारा संबंधित माहिती उपलब्ध नसल्याकारणाने निर्धारित केलेला नाही. जादा नाणी घसारामुळे त्याचा प्रभाव हा अनिश्चित असल्यामुळे करपूर्वक नफा हा फुगवून दाखविलेला आहे.

ब) स्वतंत्र मूल्यांकन करणा-यांकडून कंपनीने काही मालमत्तांचे मूल्यांकन करून घेतले आहे. त्या अहवाला आधारे कंपनीची आर्थिक कार्यश्रवणता ही खालावण्याची अपेक्षा नाही असे व्यवस्थापनाचे मत आहे आणि म्हणून कंपनीच्या मालमत्तेची स्थिती काही बिघडणार नाही अशी हमी देण्याची गरज नाही.

२१) कंपनी अधिनियम १९५६ च्या परिशिष्ट ६ च्या भाग दोन नुसार माहिती देणारे विवरणपत्र सोबत जोडले आहे.

२२) मागील वर्षातील आकडे तुलनीय व्हावेत म्हणून ज्या ठिकाणी आवश्यक आहे त्या ठिकाणी मागील वर्षाच्या आकड्यांचे पुर्नमुद्रिकरण / पुर्नजोडणी करण्यात आलेली आहे.

एम.जी.बी. एन्ड कंपनी करिता

सनदी लेखपाल

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित करिता

संजय कोठारी
भागीदार

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ३ ऑगस्ट, २०१२

डॉ. आर.डी. बापट
अध्यक्ष

प्रकाश साबदे
व्यवस्थापकीय संचालक

उमेश गवंडे
व्यवस्थापक (लेखा)

ए. के. चोप्रा
कंपनी सचिव आणि
वित्तीय सल्लागार

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

अनुसूची १८बी च्या टीप बी-१४ मध्ये उल्लेखिलेल्या कंपनी कायदा १९५६ च्या अनुसूची ६, भाग-२, परिच्छेद ३, ४-सी व ४-डी च्या तरतुदीनुसार अतिरिक्त माहिती देणारा तक्ता

उत्पादने	घटक	२००९-२०१०		२००८-२००९	
		प्रमाण (०००) अनुज्ञप्ती क्षमता	प्रमाण (०००) घटक अनुज्ञप्ती क्षमता	प्रमाण (०००) अनुज्ञप्ती क्षमता	प्रमाण (०००) घटक अनुज्ञप्ती क्षमता
१) परवान्यामध्ये दिलेली व प्रस्थापित क्षमता :					
अ) लसी	मीली.	२२,३००	७६,७२८	२२,३००	७६,७२८
ब) रक्तजल	लिटर	२,०००	३,२५८	२,०००	३,२५८
क) औषधी उत्पादने					
i) गोळ्या व कॅप्सूलस	नं.	२३४,८००	५१६,०००	२३४,८००	५१६,०००
ड) मौखिक द्रव	लिटर	नाही	२००	नाही	२००
इ) औषधी पॅकेटस्	नं.	नाही	नाही	नाही	नाही
२) उत्पादन					
अ) लसी	मीली.		३४,२३०	--	५,३५६
ब) रक्तजल	लिटर		११	--	५५४
क) औषधी उत्पादने					
i) गोळ्या व कॅप्सूलस	नं.	--	--	--	--
ड) मौखिक द्रव्य	नं.	--	--	--	--
इ) औषधी पॅकेटस्	नं.		२,२०४	--	१२,७८५

टीपा

- १) औद्योगिक परवान्यामध्ये दिलेले आकडे ज्या युनिटमध्ये औषधाचे उत्पादन व विक्री केली जाते त्यांच्याशी जुळण्यासाठी त्याच युनिटमध्ये बदलेले आहे.
- २) प्रस्थापित क्षमतेबद्दल व्यवस्थापकीय संचालकांनी दिलेल्या दाखल्यावर लेखापरिक्षक अवलंबून आहेत.
- ३) विकलेल्या उत्पादनाच्या संख्येमध्ये औषधाचे मोफत नमूने आणि अहवाल वर्षात विकलेल्या औषधी पेट्यातील औषधाचा समावेश आहे.

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

उत्पादने	घटक	२००९-२०१०		२००८-२००९	
		प्रमाण (०००)	राशी (रु.)	प्रमाण (०००)	राशी (रु.)
३) प्रारंभिक साठ्याची माहिती					
अ) लसी	मीली.	१,०२८.५३	३२,५८०,५५७	४३४	१५,५६६,६७१
ब) रक्तजल	मीली.	३१.४०	७२७.१७६	२७१	६,५१७,६८२
क) औषधी उत्पादने					
गोळ्या व कॅप्सूल्स	नं.	६.००	२,०७१	२९६	६०,२७६
ड) ओरल द्रव	मीली.	--	--	६७४	९४,७८६
इ) औषधी पॅकेटस्	नं.	--	--	४३६	९५,०५६
			<u>३३,३०९,८०४</u>		<u>२२,३३४,४७१</u>
४) शिल्लक साठ्याची माहिती					
अ) लसी	मीली.	२,१८१.८०	७७,२४१,६६७	१,०२८.५३	३२,५८०,५५७
ब) रक्तजल	मीली.	३,२४	९२,३४०	३१.४०	७२७,१७६
ड) औषधी उत्पादने					
i) गोळ्या व कॅप्सूल्स	नं.	-	-	६	२,०७१
इ) ओरल द्रव	मीली.	-	-	-	-
फ) औषधी पॅकेटस्	नं.	-	-	-	-
			<u>७७,३३४,००७</u>		<u>३३,३०९,८०४</u>
५) उलाढाल					
अ) लसी	मीली.	३३,०७७.२०	१,६००,०८३,८९४	४,७६१	२०७,९४०,९१३
ब) रक्तजल	मीली.	४२,२६	१,११२,४२८	७९३	१३,७६८,७८०
ड) औषधी उत्पादने					
i) गोळ्या व कॅप्सूल्स	नं.	६.००	२,४४४	२९०	३०८,७९९
इ) ओरल द्रव	मीली.			--	--
फ) औषधी पॅकेटस् आणि इतर	नं.	२,२०४.००	५०,५०२,९४४	१३,२२१	३८,८९७,३९२
			<u>१,६५१,७०१,५१०</u>		<u>२६०,९१५,८८४</u>

हाफकिन जीव - औषध निर्माण महामंडळ मर्यादित

(रक्कम रु.)

उत्पादने	घटक	२००९-२०१०		२००८-२००९	
		प्रमाण (०००)	राशी (रु.)	प्रमाण (०००)	राशी (रु.)
६) वापरलेला कच्चा माल					
१) जीवनसत्वे	कि.ग्रा.	३९२.२६	१२९.३८८	-	-
२) मुलभुत रसायने	कि.ग्रा.	१,८३३.२८	५६२,४०७	५९८	४५९,२७९
३) रसायने	Doses	३९२.२६	१,०९५,४९२,५७३	४१६,६३६	९४,२१९,९०३
४) घन रसायने	कि.ग्रा.	१७७,१५१.८४	१,४४७,००४	१२,४११	२२७,८२९
५) द्रव रसायने	लिटर्स	५,६२८,२४७.००	२५,५२७	१९६,३२०	६६,६२६
६) इतर घटक			३२,४१९,५०२		३३,९२६,७५५
			<u>१,१३०,०७६,४०२</u>		<u>१२८,९००,३९२</u>
कच्चा माल व सुटे भाग यांचा खप					
१) कच्चा माल		प्रमाण	राशी (रु.)	प्रमाण	राशी (रु.)
आयात केलेला माल		९६.९४	१,०९५,४९२,५७३	७३.१०	९४,२१९,९०३
देशी माल		३.०६	३४,५८३,८२९	२६.९०	३४,६८०,४८९
		<u>१००.००</u>	<u>१,१३०,०७६,४०२</u>	<u>१००.००</u>	<u>१२८,९००,३९२</u>
२) सुटे भाग					
आयात केलेला माल		४६.१०	४८,७९०,६९४	३५.५७	४,४४८,४५८
देशी माल		५३.९०	५७,०४९,९१७	६४.४३	८,०५८,४३९
		<u>१००.००</u>	<u>१०५,८४०,६११</u>	<u>१००.००</u>	<u>१२,५०६,८९७</u>
१) आयात केलेल्या मालाचे सी.आय.एफ. मूल्य					
कच्चा माल			१,०७७,७७२,४७४		१६८,२१९,३८९
प्रयोगशाळेतील रसायन / विद्युत उपकरणे / संयंत्रे व उपकरणे					
२) विदेशी चलनामध्ये खर्च					
दलाली			१,९१९,०८५		१,६६८,४६९
३) विदेशी चलनामध्ये मिळकत					
निर्यात मालाचे एफ.ओ.बी. मूल्य			१,२५८,५०९,२५७		४३,४५०,३५०

१) नोंदणी तपशील :

नोंदणी क्र.

१७३४१

राज्य संकेत

११.००

ताळेबंद तारीख

३१-३-२०१०

२) चालू वर्षा मध्ये एकत्र केलेले भांडवल.

सार्वजनिक वाटप
(Public Issue)

निरंक

अधिकारक वाटप
(Rights Issue)

निरंक

अधिलाभांश वाटप
(Bonus Issue)

निरंक

खाजगी वाटप
(Private Placement)

निरंक

३) उपलब्ध निधीचा विकासाची स्थिती :

एकूण दायित्व

३३१९.७७

एकूण मालमत्ता

३३१९.७७

निधीची साधने :

भरणा केलेले भांडवल

८७०.६६

राखीव व अतिरिक्त

१९३१.४६

तारण असलेली कर्ज

१६.७१

तारण नसलेली कर्ज

४६९.२४

स्थगित कर देय रक्कम
(Deferred Tax Liability)

३१.७०

भाग भांडवलासाठी आगाऊ रक्कम
(Advance towards Share Capital)

निरंक

निधीचा वापर :

निव्वळ स्थिर मत्ता

२०३२.४४

गुंतवणूक

४३.६५

निव्वळ चालूमत्ता

१२४३.६८

किरकोळ खर्च

निरंक

एकूण संचित तोटा

निरंक

४) कंपनीचे कार्यप्रदर्शन : (रु. लाखात)

उलाढाल

१६५९७.१४

एकूण खर्च

१५८६२.२१

करोत्तर नफा/तोटा

७३४.९३

करोत्तर नफा/तोटा

४८०.९८

प्रत्येक भाग भांडवल मिळकत

५५२.४३

५) मुख्य उत्पादनांची वंशिक नावे (आर्थिक मूल्यांच्या दृष्टीने) Generic Names of Principal Product (as per monetary terms)

वस्तू कोड क्र.

३००२२०

३००२१०.१

उत्पादन प्रकार

पोलिओ लस

सर्पदंश प्रतिविष